

Torsdagen den 19 oktober

Kl. 12.00–15.11

§ 1 Val av ledamöter i Nordiska rådets svenska delegation

Val av 20 ledamöter i Nordiska rådets svenska delegation företogs.

Kammaren godkände den från valberedningen avlämnade gemensamma listan. Därmed var följande personer valda till *ledamöter i Nordiska rådets svenska delegation* till dess nytt val förrättats i början av nästa riksmöte:

Angelika Bengtsson (SD)	Lars Püß (M)
Heléne Björklund (S)	Lars Mejern Larsson (S)
Maria Stockhaus (M)	Kjell-Arne Ottosson (KD)
Johan Andersson (S)	Åsa Karlsson (S)
Staffan Eklöf (SD)	Ann-Christine Frohm Utterstedt (SD)
Gunilla Carlsson (S)	Lorena Delgado Varas (V)
Ann-Sofie Alm (M)	Johan Hultberg (M)
Per-Arne Håkansson (S)	Catarina Deremar (C)
Victoria Tiblom (SD)	Anna Starbrink (L)
Eva Lindh (S)	Emma Berginger (MP)

§ 2 Val av suppleanter i Nordiska rådets svenska delegation

Val av 20 suppleanter i Nordiska rådets svenska delegation företogs.

Kammaren godkände den från valberedningen avlämnade gemensamma listan. Därmed var följande personer valda till *suppleanter i Nordiska rådets svenska delegation* till dess nytt val förrättats i början av nästa riksmöte:

Anna-Lena Hedberg (SD)	Alexandra Anstrell (M)
Anna Vikström (S)	Mirja Räihä (S)
Marie Nicholson (M)	Yusuf Aydin (KD)
Peder Björk (S)	Rose-Marie Carlsson (S)
Lars Andersson (SD)	Lars Wistedt (SD)
Serkan Köse (S)	Lotta Johnsson Fornarve (V)
John E Weinerhall (M)	Lars Johnsson (M)
Malin Larsson (S)	Ulrika Liljeberg (C)
Eric Palmqvist (SD)	Helena Gellerman (L)
Mats Wiking (S)	Rebecka Le Moine (MP)

§ 3 Justering av protokoll

Protokollet för den 28 september justerades.

§ 4 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Ciczie Weidby* (V) avlagt sig uppdraget som suppleant i civilutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 5 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Vänsterpartiets partigrupp anmält *Andrea Andersson Tay* som suppleant i civilutskottet.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i civilutskottet
Andrea Andersson Tay (V)

§ 6 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Förste vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2023/24:6 för tisdagen den 17 oktober från miljö- och jordbruksutskottet och
prot. 2023/24:5 för tisdagen den 17 oktober från näringsutskottet.

§ 7 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2023/24:50

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:50 Pensionsmyndighetens oberoende av David Perez (SD)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 26 oktober 2023.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 18 oktober 2023

Socialdepartementet

Anna Tenje (M)

Enligt uppdrag

Andreas Krantz

Expeditionschef

Anf. 1 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Linus Sköld har frågat mig hur jag avser att agera för att kostnaderna för den tillkommande byråkratin inte ska öka på ett sätt som urholkar möjligheten till faktiska insatser i skolan. Frågan föranleds av en granskning i medierna av Skolinspektionens tillsyn av en friskolekoncern respektive regeringens förslag om att Skolinspektionen ska få utökade resurser. Sköld har även frågat mig hur jag avser att agera för att lärares och rektorers tillkommande administration inte ska gå ut över deras arbetsmiljö och undervisningens kvalitet.

Trots att alla elever har rätt till en god utbildning med hög kvalitet fann Skolinspektionen brister på omkring hälften av de skolor som valdes ut för tillsyn under 2022. Regeringen tycker inte att det är acceptabelt. För att Skolinspektionen ytterligare ska kunna verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö behöver myndigheten öka sin närvaro och göra fler inspektioner, bland annat fler oanmälda besök. Kapaciteten i Skolinspektionens verksamhet behöver stärkas. Det är därför som regeringen har föreslagit att en utbyggnad av Skolinspektionens verksamhet inleds från och med 2024 och att medel tillförs för det.

Skolinspektionen har sedan januari 2023 fått ökade möjligheter att stänga skolor med allvarliga brister, särskilt när allvarliga missförhållanden återkommer i verksamheten. Som framgår av ett tilläggsdirektiv till Utredningen om vinst i skolan (U2022:08, dir. 2023:109) vill regeringen göra Skolinspektionens sanktioner ännu mer effektiva. Det ingår i utredningens uppdrag att överväga om förutsättningarna bör ändras så att bland annat Skolinspektionen får större möjligheter att ingripa till exempel utan krav på att huvudmannen inte följt ett tidigare föreläggande eller utan krav på att missförhållandet måste vara allvarligt. I uppdraget ingår också att utreda och föreslå hur skärpta viten och sanktionsavgifter kan införas bland de tillsynsinsgripanden en tillsynsmyndighet kan använda. Regeringens målsättning är att kraftigt minska utrymmet för aktörer med kvalitetsbrister.

När det gäller frågan om lärares och rektorers arbetsmiljö vill jag nämna att regeringen i juni 2023 gav en särskild utredare i uppdrag att genomföra en bred översyn som syftar till att förskollärares och lärarnas arbetstid kan frigöras från administration för att till större del ägnas åt undervisning och uppgifter som tillhör undervisningen (U2023:01, dir. 2023:72). Utredaren ska lämna förslag oavsett om den administrativa uppgiften skapats på statlig nivå, huvudmannanivå eller skolenhetsnivå. Det kommer i förlängningen att främja barns och elevers utveckling och lärande.

När det gäller rektorers administrativa börda har skolhuvudmännen ett viktigt ansvar för att se till att verksamheten har de resurser och förutsättningar som krävs. I nästa led är det rektorn som leder verksamheten, fördelar resurserna inom enheten och fattar beslut om den inre organisationen.

I slutändan syftar Skolinspektionens ökade närvaro till att verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Kostnader avseende det bör ses i

förhållande till vad ofullständig eller bristfällig utbildning kostar den enskilda individen och samhället på kort och lång sikt.

Anf. 2 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Jag tackar skolministern för ett ändå utförligt svar.

6 miljoner kronor och 5 000 timmar är vad Skolinspektionen har uppgett för Dagens Nyheter att det har gått åt för inspektionen att granska en fristående skolhuvudman. Låt mig påminna om att det finns många hundra fristående skolhuvudmän i landet, men en enda skolhuvudman har inneburit 5 000 arbetstimmar. Och regeringen säger att det nu ska granskas mer.

Lotta Edholm säger att kostnaden för granskningen ska ställas mot kostnaden för bristfällig utbildning, det vill säga ofullständig eller bristfällig utbildning kostar samhället pengar på kort och lång sikt.

Vi har inte råd att ha skolor i vårt skolsystem som har som överordnat syfte att ge vinst till ägarna. Att driva skola borde helt enkelt inte få vara affärsverksamhet eftersom det leder till bristfällig eller ofullständig utbildning. I samband med den granskning som Dagens Nyheter har gjort har man träffat en gammal elev som har gått den nämnda koncernens program för elektriker. Eleven fick göra APL hos en grossist, vilket innebär att sortera skruvar.

Vi har i tidigare debatter tagit upp elever som går transportprogrammet hos en annan skolhuvudman, men de får inte behörighet att framföra de fordon som de ska jobba med. Vi har debatterat hästgymnasier som saknar hästar.

Kan vi sluta att låtsas som att vinstintresset på skolmarknaden skulle vara bra för eleverna? I stället för att göra något åt grundproblemet vill regeringen tämja vinstintresset med mer kontroll och mer byråkrati.

Lotta Edholm fick uttala sig i samband med granskningen. Den fråga som jag hade tänkt ställa har en journalist insiktsfullt redan ställt till Lotta Edholm, nämligen om det inte vore enklare att ta bort drivkraften genom att förbjuda vinstuttag helt.

Lotta Edholm svarade att hon ”kan leva med att en skola gör en liten vinst genom att bedriva god undervisning men kanske spara in på byråkratin”.

Det är en sådan självmotsägelse, för samtidigt som regeringen lägger ännu mer resurser på tillsyn och granskning måste de motsvaras av huvudmännen. Det kostar alltså massor av tid och byråkrati att bli tillsynad. Och som skolministern själv konstaterade i Dagens Nyheter innebär en tillsyn inte nödvändigtvis att alla kvalitetsproblem på en skola rättas till.

Regeringen fortsätter att hålla pengar på tillsynen och nya pålagor på lärare och rektorer samtidigt som listiga vinstdrivande aktörer fortsätter att ta ut pengar som skulle ha gått till elevernas utbildning.

Min fråga till Lotta Edholm blir i stället den här: Hur mycket byråkrati tycker skolministern att det ska få kosta att bevara vinstuttagen?

(Applåder)

Anf. 3 ANDERS ALFTBERG (SD):

Herr talman! Mer än 400 000 barn och elever går i dag i våra fristående skolor eller förskolor.

Våra friskolor är en viktig och vital del av Skolsverige; det måste sägas. De ger ökad pedagogisk mångfald, kvalitetshöjande konkurrens och utveckling av nya effektiva arbetsmetoder. Föräldrar och barn ges också större möjlighet att finna just den skolform som passar just dem. Det kan handla om behovet av en tryggare och lugnare klassrumsmiljö med studiero eller en annan typ av pedagogik som våra kommunala skolor inte alla gånger kan leverera. Sverige behöver sina friskolor.

Just för att vi värnar våra fristående skolor och ser mervärdet de ger måste vi också se till att oseriösa aktörer håller sig borta från skolvärlden. Det har detta visat.

Det är därför vi nu via Tidöavtalet utreder skärpta ägarprövningar vid start och övertagande av skola, skärpta ekonomiska garantier och återkrav av skolpeng vid brott. Vinstutdelning ska inte få förekomma de första åren vid skolstart för att garantera långsiktigt ägande.

Vi utreder även skärpta viten och sanktionsavgifter, utdelningsbegränsningar och skärpt insyn i fristående skolor, såväl juridiskt och ekonomiskt som pedagogiskt, samt ytterligare skärpta granskningar av skolor med konfessionell inriktning för att bland annat komma till rätta med problemet med extremism och islamism på våra muslimska friskolor. Det sista är mer angeläget än någonsin.

Herr talman! Socialdemokraterna har innehaft regeringsmakten i mer än 20 år sedan friskolereformen 1992. Under alla dessa år har de inte lyft ett finger för att åtgärda eventuella brister och reformera systemet – inte ett.

I samband med valrörelsen och nu i opposition låter de helt plötsligt som goda socialister och kommer med det ena vänsterpopulistiska förslaget efter det andra. Det är oseriöst, och det saknar helt trovärdighet.

Med den här regeringen med stöd av SD ersätter vi socialdemokratisk passivitet med efterlängtdad och nödvändig handling.

Anf. 4 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Jag är tyvärr helt övertygad om att Skolinspektionen behöver både mer pengar och nya direktiv för hur man ska arbeta gentemot de friskolor och kommunala skolor som faktiskt inte sköter sig. Ungefär hälften av de granskade skolorna i den särskilda granskning man gjorde uppvisade ju problem.

Jag kan därför inte riktigt förstå varför Socialdemokraterna vill dra in på Skolinspektionens medel på det sätt man gör när man riktar kritik. Det ligger väl i varje fall i farans riktning, då man inte tycker att de här pengarna behövs.

Jag tycker att den senaste tidens diskussioner om inte minst skolor som uppenbarligen har IS-terrorister anställda ger vid handen att den svenska skolinspektionen faktiskt behöver större resurser. Det är för mig alldeles uppenbart. I någon mening kan man väl säga att det är utökad byråkrati, men den byråkratin är ju till för att elever ska kunna få den undervisning de faktiskt har rätt till.

Vi ska se till att de aktörer som finns i friskolesektorn inte finns där för att det viktigaste för dem är att göra vinst. Men vi ska också se till att

kommunala skolor sköter sitt uppdrag på ett sådant sätt att man inte riskerar till exempel att möta brottslingar eller IS-terrorister i verksamheten. Jag tycker faktiskt att det är rätt viktigt.

Anf. 5 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Till att börja med måste jag bemöta Anders Alftbergs påstående om ”socialdemokratisk passivitet”.

Det är ju Anders Alftbergs parti som tillsammans med den samlade borgerligheten har stoppat vartenda förslag som vi har lagt fram i den här kammaren under de senaste två mandatperioderna, förslag som hade kunnat komma till rätta med de här problemen. Hade Anders Alftberg suttit här då hade han röstat nej till våra förslag om att begränsa vinstuttagen, för det gjorde hans parti. Det gjorde Liberalerna också. Vartenda förslag som vi har lagt fram. Det har inte funnits någon socialdemokratisk passivitet. Det har funnits sverigedemokratisk vilja att bevara vinstuttagen. Det är vad som har funnits, och den finns kvar.

Men nu vill man se ut som om man gör något. Regeringen och Sverigedemokraterna är ivriga att se ut som att de ska göra något åt det här problemet eftersom det finns folkligt stöd för att göra något åt det. Men de är så ivriga att de tar i så att de håller på att spricka, och vad det kommer att göra är att knäcka lärarkåren och skolledarna under en ny flodvåg av administration.

Det handlar inte om att vi avvisar regeringens pengar till Skolinspektionen, som Lotta Edholm talar om här. Hon vet att det inte är sant. Det handlar om att vi tänker att linjen att ge Skolinspektionen ett helt nytt uppdrag som ska bygga på att granska kvalitetskriterier kommer att utlösa en helt ny flodvåg av administration i verksamheten.

Det kostade 6 miljoner att inspektera regelefterlevnaden i Thorengruppens skolenheter – regelefterlevnaden, inte kvaliteten. Det nya uppdraget kommer att vara att inspektera också kvaliteten. Hur mycket ska det få kosta, Lotta Edholm, att se ut som att man gör något åt vinstuttagen?

Jag tycker att det är fräckt att stå här och hitta på och tillskriva mig uppfattningar om min politik, både av Alftberg och av Edholm.

Vi har länge trott att vi skulle behöva betala friskolornas vinstuttag bara en gång. Det vill säga att de pengar som läcker ur systemet, som skulle gå till barnens utbildning, skulle vi bara behöva betala en gång. Men med den här regeringens politik, den här regeringens envetna skydd av bolagens möjligheter att ta ut vinst, kommer vi att få betala dem igen i mer resurser till tillsyn och igen i ökad administration och byråkrati ute på skolenheterna.

Det här kommer att ta resurser från undervisningen. Varenda krona som Lotta Edholm tillför Skolinspektionen hade man kunnat använda för att göra insatser som landar i verksamhet i stället för i tillsyn. Varenda timme som en rektor lägger på att svara på Skolinspektionens frågor hade rektorn kunnat lägga på sitt pedagogiska ledarskap i stället.

Den kostnaden kan inte Lotta Edholm bortse från, och därför tycker jag att hon borde svara på min fråga i stället för att gå till låga attacker och lägga ord i munnen på mig. Hur mycket ska byråkratin få kosta? Hur mycket ska det få kosta att bevara vinstuttagen, Lotta Edholm?

(Applåder)

Anf. 6 ANDERS ALFTBERG (SD):

Herr talman! Socialdemokraten Linus Sköld menar i sin interpellation att lösningen för att slippa dyra, omfattande inspektioner är att införa ett så kallat vinstförbud. Detta är faktiskt befängt. De förslag som Socialdemokraterna har lagt fram skulle nämligen leda till att många av våra fristående skolor skulle få lägga ned. Beräkningar visar att med Socialdemokraternas förslag, som de har sett ut, skulle 60–70 procent av våra friskolor få slå igen på relativt kort tid. Det skulle vara orealistiskt att göra så.

Våra kommuner kommer också i så fall att i ett svep få ta emot ungefär 86 000 nya grundskoleelever. Vidare kommer våra kommuner att snabbt tvingas etablera ungefär 370 nya grundskolor. Kommunala skolor som i dag är överfulla kommer att bli än mer överfulla.

Den föreslagna politiken från Socialdemokraterna utgör ett större hot än våra friskolor eventuellt gör. Den kommer att leda till organisatoriskt kaos. Med den föreslagna socialdemokratiska politiken kommer vi att få en stegrande arbetsbelastning på våra kommunala skolor och en sämre studiemiljö.

Lejonparten av de inspektioner och de fällningar som sker gäller för övrigt kommunala skolor, särskilt när det gäller skolmiljö, säkerhet och trygghet. Bara i min kommun fick våra kommunala skolor 16 miljoner i eventuella viten.

Här finns alltså oerhört mycket att göra. Vi behöver ha en skolinspektion med muskler och resurser för att komma till rätta med inte bara friskolornas utan också våra kommunala skolors eventuella svårigheter.

Anf. 7 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Jag ber om ursäkt om jag trodde att denna debatt skulle handla om huruvida Skolinspektionen ska ha mer eller mindre resurser. Det var lätt att tro det när man läste interpellationen, för den handlar nämligen om att Skolinspektionen får alldeles för mycket pengar för sitt uppdrag.

Jag är helt övertygad om att svensk skolinspektion behöver stärkas på många olika sätt, bland annat genom de skärpta uppdrag man har haft riktade mot extremism och islamism – oerhört viktigt. Vi ser stora problem i friskolesektorn, som måste granskas.

Vi har tidigare haft en debatt här om friskoleutredningens uppdrag att ta bort vinsterna som det absolut viktigaste incitamentet för att driva en skola. Det är viktigt att vi fortsätter det arbetet. Men även givet detta behöver svensk skolinspektion stärkas, för vi har så många problem i våra svenska skolor. Att vi nu har IS-krigare i våra svenska skolor tycker jag är ett utmärkt exempel på varför Skolinspektionens uppdrag behöver både utökas och faktiskt också få mer pengar.

Anf. 8 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Jag tycker att även Anders Alftberg ska, som jag vädjade till Lotta Edholm om i mitt inledningsanförande, sluta låtsas som att vinstuttagen är bra för svenska elever. Sluta låtsas som att de leder till ökad kvalitet! Sluta låtsas som att det är bra för elevernas utbildning att aktiebolag kan dela ut vinst till ägarna! Kan vi bara sluta låtsas det? Det är inte så.

Den som har intresse av att tjäna pengar måste göra vad den kan för att dölja eventuella brister i sin verksamhet. Ryktet är som bekant allt för en skolhuvudman som vill tjäna pengar. Vi har debatterat även detta förut, Lotta Edholm – hur skolor gärna förskönar bilden av sin egen verksamhet i sin marknadsföring.

Samtidigt omfattas ju inte friskolor av offentlighetsprincipen. Detta ger anställda som vill varna för brister mindre trygghet att göra det. Det ger medierna sämre förutsättningar att granska verksamheten.

Denna typ av bristande transparens är också en bidragande orsak till behovet av en allt större inspektion. Om man på riktigt ville åtgärda dessa problem hade en bra första åtgärd varit att införa offentlighetsprincipen i de fristående skolorna.

Men det vi på riktigt behöver göra är att stoppa vinstintresset och öka transparensen så att vi inte måste dränka skolans personal i en ny flodväg av administration.

(Applåder)

Anf. 9 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Rubriken för denna interpellation är Skolinspektionens utökade uppdrag, och det handlar i huvudsak om vilket jättestort problem det är att Skolinspektionen nu får mer resurser och nya uppdrag. Jag tycker att både resurstillskottet och uppdragen är bra och viktiga.

Skolinspektionen har en korrigerande effekt, det vill säga att när man ser brister ska man säga till skolorna att de ska åtgärda dem. Därför finns detta med vitesföreläggande, till exempel. Nu har vi lagt fram ett förslag för friskoleutredningen om att man också ska kunna ge böter, helt enkelt – inte bara viten utan också böter för den som begår misstag. Jag tycker att det är helt rätt väg att gå.

Men Skolinspektionens granskningar, oavsett om det är inspektion eller tillsyn, har också en preventiv effekt; de kan också öka kvaliteten. När skolor ser vilka brister Skolinspektionen ser på andra skolor kan detta leda till att de ser över sin egen verksamhet. På det sättet är denna typ av inspektionsverksamhet väldigt viktig.

Jag tycker att Skolinspektionens verksamhet är oerhört viktig i det svenska skolväsendet, och jag är övertygad om att vi kommer att behöva mer av detta i framtiden, givet de problem vi faktiskt ser.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2023/24:20 om nedskärning av stödet till utvecklingsforskning

Anf. 10 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Olle Thorell har ställt ett antal frågor till mig som handlar om biståndets finansiering av utvecklingsforskning.

Jag vill börja med att slå fast att regeringen är positiv till forskning och de insatser som forskarsamhället gör. Investeringar i forskning och innovation är nödvändiga för att bygga ny kunskap och kompetens och för att skapa konkurrenskraft, tillväxt och välfärd. Det är mot denna bakgrund

som regeringen motiverar att det samlade svenska stödet till forskning i Sverige uppgick till cirka 46,8 miljarder kronor 2023.

Vetenskapsrådet har ett forskningsanslag på cirka 7,9 miljarder att fördela till bland annat forskningsverksamhet och olika forskningsprojekt. Den biståndsfinansierade delen utgör en mycket liten del av Vetenskapsrådets samlade medel för forskning.

Det är viktigt för regeringen att en utfasning av den biståndsfinansierade delen sker ansvarsfullt, varför den är förlagd över tre år fram till och med år 2026. De forskare som redan har beviljats medel från biståndsbudgeten via Vetenskapsrådet kommer därför att kunna fullfölja sina forskningsprojekt. Vetenskapsrådet kommer under åren 2024–2026 att tilldelas medel för att säkerställa detta.

Utvecklingssamarbete inom forskning kommer fortsatt att bedrivas genom Sida, Folke Bernadotteakademien och inom Nordiska Afrikainstitutet. Sidas del av regeringens strategi för Sveriges utvecklingssamarbete inom forskning för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i år uppgår till 440 miljoner kronor.

Jag vill betona att det fortfarande finns möjligheter att söka finansiering inom ramen för andra utlysningar från Vetenskapsrådet. Jag välkomnar alla våra framstående forskare inom olika områden att fortsätta arbetet att hålla Sverige i framkant inom forskning och innovation.

Anf. 11 OLLE THORELL (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag är inte nöjd, förstås. Det är ju inte helt oväntat i interpellationsdebatter att interpellanten vill veta mer. Det finns flera frågetecken att reda ut.

Jag vill börja med att säga att det är klart att vi alla förstår att stödet till Ukraina måste prioriteras. Vi förstår att biståndspolitik och olika anslagsposter måste förändras över tid, och man måste göra omprioriteringar. Stödet till Ukraina är vi alla helt eniga om.

Men det sätt på vilket regeringen har gått fram med motorsågen i utvecklingsforskningen är verkligen anmärkningsvärt. Att skära ned anslagen för forskningssamarbete med mer än hälften, från 960 miljoner kronor till 440 miljoner kronor, är inte bara tondövt, utan det rycker också undan mattan för stöd till forskning och högre utbildning i fattiga länder och för stöd till internationella och regionala forskningsprogram av betydelse för dessa länder och för att möta gemensamma utmaningar.

Det beslut man tog i juni, någon dag före midsommar, om att isolera Sverige och försvaga vår ställning i det internationella samarbetet när Vetenskapsrådets hela finansiering av utvecklingsforskning drogs in, innebar ju att man var tvungen att avbryta pågående beredningsprocesser. Det påverkade hundratals forskare, och tusentals arbetstimmar blev bortkastade. Ilskan var väldigt stor. Det är ju inte bara jag – en ensam, arg socialdemokrat – som klagar på detta, utan hela 606 forskare undertecknade en kritisk debattartikel i Aftonbladet där de vädjade om att regeringen skulle tänka om.

Vad är det då som står på spel? Jo, det är att unga svenska forskare ska kunna få ägna sig åt minor field studies. Möjligheterna att få rekryterings-tjänster i FN-systemet som junior professional officer begränsas starkt när dessa resurser inte finns. Detta är faktiskt ett dråpslag för unga, engagerade svenska studenter och forskare när det handlar om att få in en fot i utveck-

Prot. 2023/24:19

19 oktober

Svar på

interpellationer

lings- och hållbarhetsforskningen. Sverige tappar position i världen i och med detta.

Sverige bilden blir negativt påverkad. Vi drabbas också själva. Ett talande exempel är att de två världsledande svenska forskarna när det gäller den afrikanska svinpesten – en svinpest som har drabbat min valkrets; skogen runt Fagersta är helt avstängd på grund av denna svinpest – har blivit världsledande just tack vare de utvecklingsforskningsanslag som nu försvinner. Det går ju inte i dag att säga vilka fantastiska forskare som hämmas i sin utveckling genom neddragningarna, men neddragningarna har utan tvekan en negativ effekt. De har också en negativ effekt på bilden av Sverige som forskningsnation.

Jag tänkte upprepa ett par av mina frågor till statsrådet och ge honom en chans till att svara. Kommer statsrådet att se till att mer pengar läggs till anslaget för forskningsarbete i kommande budgetar för att inte försämra Sveriges förmåga att stödja och bidra till kunskap för utveckling i arbetet med att möta akuta globala utmaningar?

Anf. 12 ROBERT STENKVIST (SD):

Herr talman! Detta har också varit en medialt uppmärksammat sak. Speciellt frågan om politisk styrning har varit uppmärksammat, och jag tror att den fanns med i interpellationen också.

Högre utbildning ska vara fri från politisk styrning, och vi ska ha fri forskning. Det säger många debattörer och även debattörer inom akademien. ”Att ... dra in finansiering av utvecklingsforskning riskerar att ses som politisk styrning”, står det i interpellationen.

Herr talman! Det är politisk styrning. Det var också klockren politisk styrning att införa detta öronmärkta bidrag.

Ett politiskt styrt anslag dras in – ett anslag som från början var ett gott exempel på politisk styrning. Sedan klagar man på politisk styrning när samma anslag dras in. Men man klagade inte när det en gång infördes. Varför inte? Kanske för att man gillar bidrag, och då spelar det ingen roll om det är politiskt styrt eller inte.

Det talas om att Sveriges anseende och inflytande riskeras i och med att bidraget dras in. Tillåt mig att tvivla på det. Det finns ungefär en miljon saker i omvärlden som på olika sätt påverkar Sveriges anseende negativt eller positivt, bland annat beroende på hur regeringen agerar i viktiga inrikes- och utrikesfrågor. Det spelar förmodligen mycket större roll för Sveriges anseende än ett enskilt bidrag.

Forskningssamarbete är generellt av godo. Det ska uppmuntras och utvecklas, självklart. Det är inte beroende av ett enskilt bidrag.

Jag dristade mig att gå in på Vetenskapsrådets sida och titta igenom utvecklingsforskningen. Jag ska säga att det absolut finns en del vettig forskning. Man forskar till exempel om gruvsdrift i Ghana. Men frågan är hur vi kan påverka gruvsdriften i Ghana över huvud taget. Det är liksom inte kunskap som fattas här utan politisk vilja att förbättra förhållandena. Det finns en övertro på kunskap i vårt land. Man tror att det löser alla problem, men det är kanske inte just där knuten finns.

Låt mig ge ett annat exempel på forskningsprojekt inom utvecklingsforskningen: ”Klimatförändringarna på kakaodlingarna drabbar kvinnor värre än män.” I texten skriver man: ”Vi strävar efter att bidra till kvinnors och flickors ekonomiska rättigheter och egenmakt genom att kvantifiera

nuvarande ojämlikhet mellan könen ... Vår förhoppning är att resultaten kan förbättra försörjningen för kakaoberoende hushåll i Västafrika och runt om i världen.”

Nej, sorry, vi kommer inte att kunna förbättra försörjningen för kakaoberoende hushåll genom att kvantifiera ojämlikheten mellan könen. Jag tycker att statsrådet ska dra in bidraget. Här går definitivt gränsen för svensk samhällsingenjörskonst.

I Vetenskapsrådets forskningsöversikt står också: ”Forskningsstödet för utvecklingsforskning finansieras av medel från Sveriges internationella bistånd, vars mål är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.” Då tror jag att det är bättre att biståndet går till handfasta projekt med synliga resultat. Framför allt är både Vetenskapsrådet och landets högskolor fria att finansiera goda projekt under anslaget, och det finns goda projekt också. Det är bara att anslå pengar till dem genom den normala beslutsgången.

Anf. 13 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Tack till mina meddebattörer! Precis som jag har nämnt både i interpellationssvaret och i den diskussion som pågick i somras grundar sig beslutet på ett kraftigt försämrat omvärldsläge. Vi har ett krig i Europa, vilket vi inte hade före februari i fjol. En tydlig prioritering från regeringens sida är att ge ett stöd till Ukraina som är kraftfullt men också långsiktigt.

Det är klart att det får konsekvenser. Det hade varit väldigt märkligt om biståndspolitikerna inte skulle påverkas av det faktum att vi nu, till skillnad från tidigare, just har ett krig i Europa.

Sedan finns det andra delar i detta som är viktiga att komma ihåg. En uttalad prioritet för regeringen är till exempel att öka det humanitära stödet, vilket vi också har gjort. Det finns enorma behov, inte minst på Afrikas horn. Vi vill även utöka klimatbiståndet. Vi har i år också en särskild satsning för människorättskampar runt om i världen.

Biståndet är en begränsad resurs. Det är generöst, men det är inte outömligt. Det innebär att vi alltid måste prioritera. Vi måste alltid ställa oss frågan: Var gör biståndet störst nytta någonstans? Jag känner mig bekväm i slutsatsen att biståndet gör större nytta utomlands, i mottagarländerna, än hemma i Sverige. Det gör skillnad för ett hungrigt barn på Afrikas horn, för en skolintresserad tonåring i Afghanistan, för en mamma som lever under svåra förhållanden i Ukraina eller för någon med stora drömmar och små möjligheter.

Till det vill jag säga: Det är klart att vi som regering är väldigt positiva till forskning, och vi värdesätter insatser från forskarsamhället. Jag kan konstatera att 98 procent av Vetenskapsrådets anslag är intakta. Det tycker jag, herr talman, tål att upprepas: 98 procent. Dessa medel är forskare fortfarande välkomna att söka.

Jag vill också påpeka att utvecklingsforskning kommer att bedrivas inom ramen för andra delar – Sida, Folke Bernadotteakademien och Nordiska Afrikainstitutet. Sidans del av regeringens strategi för utvecklings-samarbete inom forskning för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling uppgår i år till 440 miljoner kronor. Det är fortfarande väldigt mycket pengar.

Prot. 2023/24:19
19 oktober

Svar på
interpellationer

Jag vill också påpeka att det finns andra delar i detta. Jag har nämnt Vetenskapsrådet. Det samlade svenska offentliga forskningsstödet uppgår till nästan 47 miljarder kronor i år. Även det är väldigt mycket pengar. Man kan titta på EU:s forskningsprogram Horizon. Det uppgår till 95 miljarder euro. Även det är något som man kan påpeka i sammanhanget.

Men sedan är det så, som jag har varit inne på, att man alltid måste göra prioriteringar. De är inte alltid helt enkla. Jag kan förstå att det finns forskare som är besvikna och som hade hoppats att mer medel skulle tillfalla dem, även om det är en realitet för många forskare att de inte alltid får sina ansökningar godkända. Det är nog mer regel än undantag i den delen. Men det kommer fortfarande att finnas medel att söka, till exempel från Vetenskapsrådet, där just 98 procent av resurserna är intakta.

Anf. 14 OLLE THORELL (S):

Herr talman! Utvecklingsforskning kan låta främmande och abstrakt, men vad det handlar om är internationellt samarbete om forskning i utvecklingsfrågor och stöd till forskare i utvecklingsländer i dessa frågor – detta för att få fram hur vi ska främja utveckling i hela världen.

Det är forskning som bland annat Hans Rosling, salig i åminnelse, ägnade sitt liv åt. Det är forskningsanslag som har möjliggjort för exempelvis en ung tidigare statsepidemiolog, Anders Tegnell, att förkovra sig på plats i utbrott av olika epidemier.

Detta är bara två av många, många exempel på hur en liten investering i forskning kan göra oerhört stor nytta på sikt för Sverige och för världen. Det är forskning som leder till konkreta resultat. Det kan handla om att man till exempel med hjälp av svenska anslag forskade fram vaccinet Dukoral i Bangladesh – mot kolera och turistmage. Det är något som svenska turister och resande i många tiotusental har glädje av. Det är alltså mycket konkret. Det är mycket viktigt, och det är inte något flum som man bara kan stryka bort.

Statsrådet hävdar att det är massor av pengar kvar när det gäller forskning i övrigt och att det minsann bara är 2 procent som försvinner. Ja, det är sant. Och man har tidigare stoltserat över att man inte kapar redan befintliga projekt och tar tillbaka redan beviljade anslag. Där är ribban ganska låg, måste jag säga, för vad man ska vara tacksam över här i Sverige som forskare.

Faktum är att detta är mer än en avtrappning. Det är mer än en liten justering för att ha råd att ge stöd till Ukraina. Detta är mycket ogenomtänkt. Det är allvarligt, och det drabbar hårt. Det drabbar inte bara svenska intressen och forskningsprojekt i många länder. Det skadar också bilden av Sverige som forskningsland. Och det blir ännu ett bevis på att Sverige under den SD-styrda regeringen drar sig tillbaka i världen och sänker sina ambitioner – i klimatarbetet, i utvecklingsforskningen, i att tackla de globala utmaningarna, i att vara ett föregångsland med 1 procent av bni i bistånd.

Min uppmaning till regeringen är att tänka om och återställa forskningsbiståndet i kommande budgetar. Kommer ministern att agera för det?

Anf. 15 ROBERT STENKVIST (SD):

Herr talman! Jag ska inte vara retorisk utan försöka vara lite mer konstruktiv i mitt sista anförande.

Målet med dessa pengar är inte att ge svenska forskare jobb, vilket man nästan får uppfattningen om här. Målet är faktiskt att man ska förbättra förhållandena i fattiga länder och förbättra utvecklingen i tredje världen.

Den forskning som verkligen skulle behövas och som jag skulle applådera handlar om hur biståndspengar hamnar rätt och inte går till korrupta makthavare. Jag har själv läst någon rapport som handlar om utvecklingsforskning för länge sedan. Det alltigenom största hindret för välstånd och ekonomisk utveckling är korruption och korrupta myndigheter. Därefter kommer brist på demokrati.

Vårt främsta mål borde vara att se till att biståndet inte hamnar i orätta händer. All information som kan hjälpa till när det gäller den saken skulle vara oerhört mycket värd, skulle jag säga. Att biståndet hamnar rätt och inte fel menar jag är tusen gånger mer värt än hela detta anslag.

Anf. 16 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Tack, interpellanten, för nya frågor och inspel! Jag kan börja med att säga något när det gäller frågan kring Minor Field Studies och Junior Professional Officers. Det ligger under en annan anslagspost än vad som gäller för Vetenskapsrådet. Det ligger under AP 28. Det är alltså en annan del, som inte påverkas av denna diskussion. Rätt ska vara rätt.

När det sedan gäller frågan om det fortsatta stödet tycker jag att jag har redogjort för att vi har gjort en prioritering. Man får alltid värdera olika saker mot varandra. Det är klart att eftersom ingen budget är obegränsad innebär mer pengar till utvecklingsforskning mindre pengar någon annanstans. Det är så det fungerar. Det blir då mindre pengar till att hjälpa människor i Ukraina eller till hjälp mot svälten på Afrikas horn eller till den gröna omställningen. Det är faktiskt så det ser ut om vi ska vara ärliga, och det tycker jag att vi ska vara i denna diskussion.

Jag hade kanske förväntat mig något från Olle Thorell och Socialdemokraterna. Om man nu är oerhört kritisk till detta hade jag förväntat mig att det hade funnits några spår av det i Socialdemokraternas egen motion på detta område. Jag hittar inga formuleringar där om utvecklingsforskning, några nya anslag eller något sådant. Det är ganska tomt i den delen, faktiskt väldigt tomt. Jag vet alltså inte, herr talman, hur oense vi egentligen är i denna fråga. Är det möjligen mest retorik och inte så mycket konkreta saker?

Det är klart att jag är i en situation, herr talman, där jag måste prioritera och ta ansvar för en helhet. Det tycker jag att man ska göra även i opposition. Jag kan se att det inte är enkla frågor. Man måste väga saker och ting mot varandra, och det gör vi i budgeten. Jag känner mig ändå väldigt trygg i uppfattningen att biståndsmedel gör större nytta utomlands än i Sverige.

Det handlar naturligtvis om vad man tycker är viktigt. Handlar det om bilden av Sverige, som har nämnts här, eller om att ge ett kraftfullt stöd till just fattigdomsbekämpning och om det långsiktiga stödet till Ukraina? Jag vet vad jag tycker är viktigast.

Det är inga enkla frågor – det vill jag säga. Men vi har gjort denna prioritering. Och jag vill ånyo påpeka det jag har sagt flera gånger: 98 procent av Vetenskapsrådets anslag är intakta.

Anf. 17 OLLE THORELL (S):

Herr talman! Jag menar att vi i vår kommittémotion har en annan prioritering än vad statsrådet hävdar. Vi lägger 1 miljard kronor mer på biståndet än vad regeringen gör. Vi står fast vid att vi vill återställa biståndet till enprocentsnivån så fort det är möjligt, så fort vi vinner makten igen, och då kommer vi att prioritera annorlunda. Det här handlar inte bara om att flytta pengar till Ukraina från samma påse pengar som skulle ha kunnat gå till utvecklingsforskning, utan det är faktiskt så att den summa pengar som regeringen avsätter för bistånd – 56 miljarder kronor – är 10,7 miljarder kronor mindre än den hade varit om vi hade behållit enprocentsmålet. Det är alltså en ambitionssänkning och inte bara en omprioritering.

Jag vill avsluta med att säga att detta är ännu ett tecken på att Sverige drar sig tillbaka i världen. Regeringen säger att vi minsann inte ska vara någon humanitär stormakt längre. Vi ska inte ha någon feministisk utrikes- och biståndspolitik. Vi tar av oss ledartröjan och ger mindre bistånd. Vi tar steg tillbaka i att vara föregångare inom klimatomställningsarbetet. Vi går från att vara en global aktiv aktör till en passiv regional aktör med lägre ambitioner.

Detta beklagar jag verkligen. Vi tycker att det är fel väg att gå. Sverige kan mycket bättre.

Anf. 18 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Det stämmer att det krävs nästan 11 miljarder ytterligare medel i år för att nå upp till enprocentsmålet. Det hade Socialdemokraterna kunnat anslå i sin motion om man hade velat. Det hade gått alldeles utmärkt.

Men det gör man inte. I stället anslår man 1 miljard. Det krävs alltså 11 miljarder, men man anslår 1 miljard. Olle Thorell och andra socialdemokrater kan stå och säga hur många gånger som helst hur viktigt det är med enprocentsmålet, och det kan man ju tycka. Frågan jag ställer mig är dock hur viktigt man egentligen tycker att det är om man bara anslår 1 miljard när det krävs 11 miljarder. Man får lite intrycket, herr talman, att det mest är retorisk rök.

Men siffrorna i budgeten ljuger inte, för där tvingas man att prioritera. Då kan man inte längre låtsas att allting är viktigt och att man har hur mycket pengar som helst, utan då blir det mer på allvar.

Det här är svåra frågor. Vi har gjort en prioritering. Vi har prioriterat just det långsiktiga och kraftfulla stödet till Ukraina, vi har prioriterat att öka det humanitära stödet, vi ökar stödet till demokrati- och människorättsförsvaret och vi kommer att öka stödet kopplat till grön omställning – saker som gör nytta på riktigt utanför Sveriges gränser.

Det är klart att om man har hur mycket medel som helst kan man göra väldigt mycket. Men så ser faktiskt inte världen ut vare sig för regeringen eller för Socialdemokraterna i deras skuggbudget.

Låt oss som sagt komma ihåg att 98 procent av Vetenskapsrådets medel är intakta. Dit kommer forskare inom detta fält precis som tidigare att kunna vända sig med sina ansökningar.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 19 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Vi fortsätter att prata bistånd, och Olle Thorell har frågat mig på vilket sätt jag avser att förankra reformagendan för biståndet i riksdagen innan beslut fattas.

Regeringen har fått mandat att göra förändringar och arbetar med att ta fram en reformagenda för biståndet, detta för att bättre bemöta de stora utmaningar världen gemensamt står inför och för att bidra till en positiv utveckling. Bistånd räddar liv och lindrar nöd.

Att Sverige är en av världens mest generösa biståndsgivare innebär också ett stort ansvar. Regeringen har i budgetpropositionen aviserat att en reformagenda för biståndet tas fram med fokus på långsiktighet, transparens och effektivitet. Utrikesutskottet har informerats om arbetet, och samtliga partier har varit inbjudna till konsultationer på Utrikesdepartementet. Ett större antal möten har gjorts med civilsamhällesorganisationer, forskare, näringsliv och myndigheter. Det har även funnits möjlighet för samtliga dessa att inkomma med skriftliga synpunkter. Den biståndspolitiska debatten kring reformagendan har pågått under närmare ett års tid.

Med stora förändringar i omvärlden och ett krig i Europa är det viktigt att biståndet kan verka med större flexibilitet än tidigare och ha förmåga att snabbt ställa om. Regeringen arbetar efter den inriktningen och i syfte att göra svenskt bistånd mer effektivt samt hitta synergier med den viktiga handelspolitiken. Vi vill agera handlingskraftigt och göra skillnad under mandatperioden.

Anf. 20 OLLE THORELL (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Det vi nu ser är den största omläggningen av svensk bistånds- och utvecklingspolitik på flera decennier. Förutom att ha skrotat enprocentsmålet, som varit en styråra för svenskt bistånd under 50 år, skrotar man också den feministiska bistånds- och utvecklingspolitiken och sjösätter en så kallad reformagenda som ingen har sett. Den bara finns, någon annanstans.

Det är det vi debatterar här: Man talar om en reformagenda, men ingen har riktigt sett den. Den finns inte i verkligheten, och den har inte förankrats. Det är klart att det har varit en massa möten, det har kallats till konsultationer och det har varit mingelträffar för civilsamhället, men det är ju inte ett seriöst sätt att förankra en så viktig del av utrikespolitiken som biståndspolitiken faktiskt är och en så stor del av statsbudgeten som det också handlar om – 56 miljarder kronor.

Jag ska förekomma statsrådet när det gäller enprocentsmålet. Han försöker låta påskina att det finns en bred enighet mellan moderater och socialdemokrater om att man ska överge enprocentsmålet. Låt mig därför rätta Forssell innan han säger detta: Vi har inte övergett enprocentsmålet. Vi har övergett den nivån i vår skuggbudget – ja. Men precis som när vi sanerade statsfinanserna på 90-talet och då övergav enprocentsnivån för att sedan återställa den steg för steg kommer vi att göra det även denna gång när vi förhoppningsvis vinner nästa val. Ju snabbare vi vinner valet, desto snabbare kommer vi att kunna återställa nivån.

Nu till ämnet för interpellationen. Jag förstår att en ny regering vill sätta sin prägel på biståndspolitik. Jag förstår att en moderat biståndminister vill se mer synergier mellan handel och bistånd. Det är inget konstigt med det. Det konstiga är hur man har gått till väga med det här.

Den process som har varit har präglats av brist på transparens och en ovilja att ha verklig dialog både med riksdagspartier och med civilsamhällets organisationer och andra aktörer. Vi har fått korta dragningar i form av Powerpointpresentationer, och vi har kallats till departementet och fått ytterligare Powerpointpresentationer dragna för oss. Men inga förslag har lagts fram. Inga remisser har skickats ut. Inga konkreta, färdigförhandlade förslag finns att ta ställning till.

Det här är inte ett seriöst sätt att hantera en så viktig del av politiken som biståndet är. Vi kräver åtminstone en skrivelse till riksdagen och en sedvanlig remissomgång så att vi har möjlighet att debattera frågan här i kammaren annat än i interpellationsdebatter.

Vi ombeds alltså ha åsikter om en reformagenda som ännu inte finns i verkligheten. Den har fastnat på samordningskansliet, där det pågår något slags armbrytning mellan M och SD å ena sidan och L och KD å andra sidan. Om regeringen, som statsrådet säger, skulle vilja ha långsiktighet och göra verkliga förändringar skulle man agera på ett annat sätt. Då skulle man ha en ordentlig process och ta in åsikter från remissinstanser, myndigheter, aktörer ute i världen, andra länder och de politiska partierna, lyssna till detta och sedan sätta en reformagenda efter att ha tagit hänsyn till det.

Varför är ni så hemliga, är min fråga till statsrådet. Vad är det som är så farligt med att göra en skrivelse till riksdagen? Varför inte skicka ut förslaget till en ny reformagenda på remiss?

Anf. 21 PONTUS ANDERSSON GARPVALL (SD):

Herr talman! Jag tror att vi var många som såg regeringens presskonferens den 10 oktober, när man tillsammans med Sverigedemokraterna meddelade att biståndet till Palestina skulle pausas.

Beslutet föranleddes av att terrororganisationen Hamas invaderade Israel, och inte minst av att Palestinas president Mahmud Abbas, ledare för Socialdemokraternas systerparti Fatah, inte kunde ta avstånd från det fruktansvärda dådet. Jag tror att vi var många som var stolta över att Sverige tog på sig ledartröjan och röt ifrån mot terror och antisemitism.

Förintelsen är det jag skulle kalla för mänsklighetens mörkaste stund. Jag tror att många där ute i landet och i världen många gånger har förundrats över hur vanliga människor kunde delta i, ha överseende med eller blunda för det största massmordet i mänsklighetens historia.

De demonstrationer som vi har sett till stöd för Hamas aktioner, för deras våldtäkter, tortyr, dödande och kidnappning av män, kvinnor och barn har visat sig i storstäder runt om i världen, även här i Stockholm. Man skulle kunna tro att det här enbart rör sig om personer som är i samhällets utkant. Men nej, när man kollar igenom sina sociala medier ser man hur helt vanliga människor lägger ut hyllningsbilder på Hamasterrorister i *paragliders*, redo att ta sig in i Israel och massakrera ungdomar på en musikfestival. Jag tycker att regeringen har gjort helt rätt när man ihop med Sverigedemokraterna valt att dra in biståndet till Palestina.

Stiftelsen Doku har gått igenom samtliga befintliga större muslimska organisationers sociala medier här i Sverige. I inget fall fanns det någon reaktion mot Hamas agerande, utan det var i stället spridning av Hamas propaganda och av hyllningar av det som Hamas har gjort.

Men framför allt har vi i Sverige fått se förnekelse och påståenden om att Israel har hittat på eller överdriver kring de över 1 400 dödsoffren och 200 kidnappningarna. Det är en typ av förintelseförnekelse – en sak som jag har haft väldigt svårt att förstå men som nu sker mitt framför våra ögon. Tydligare än någonsin kan vi återigen se hur helt vanliga människor har överseende med eller blundar för den här typen av massmord.

Socialdemokraterna har överseende med sin egen riksdagsledamots deltagande i Hamasarrangemang. Jag har ännu inte hört någon socialdemokrat ta avstånd vare sig från riksdagsledamoten, från att den förra statsministern kallade Fatah för sitt kära systerparti eller från att Fatah nu inte kan ta avstånd från terrorn, vilket i sin tur lett till att biståndet dras in. Det hela är faktiskt skamligt.

Sedan Hamas för en vecka sedan uppmanade till globalt jihad har vi fått se terroråd i både Frankrike och Belgien. I Bryssel var det svenskar som var både måltavlor och offer. Detta sätter åter fingret på farorna med islamismens framväxt. Ju mer vi låter islamismen få fotfäste i västvärlden, desto större problem kommer vi att få med terror.

Regeringen har meddelat att biståndet till Palestina ska pausas tills vidare. Det är bra, och det skulle enligt mig ha gjorts för många år sedan. Jag hade gärna sett ett permanent stopp av utvecklingsbiståndet.

Har ministern någon uppfattning om vad regeringen kommer att kräva från de palestinska myndigheterna för att i framtiden kunna ompröva sitt beslut?

Anf. 22 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Låt mig påminna ledamoten om att ämnet för debatten är statsrådets svar på en interpellation om reformagendan för biståndet.

Anf. 23 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Först och främst gläder det mig naturligtvis att det finns en sådan förväntan på och ett sådant intresse för vår reformagenda. Det är bra, för biståndet är ett område som är väldigt viktigt.

Jag tror att biståndet har stor potential både när det gäller att göra större skillnad ute i världen till gagn för människor och när det gäller exempelvis transparensen tillbaka till svenska skattebetalare, som ju har minskat de senaste åren. Detta är medel som inte bara regnar ned från himlen, utan vi ska alltid komma ihåg att dessa 56 miljarder kronor kommer från svenska skattebetalare. De har alltid rätt att vänta sig kvalitet, effektivitet och transparens, och det tänker vi säkerställa att de får.

Som vi har varit inne på har vi en på många sätt helt ny situation. Vi har sedan februari i fjol ett krig i Europa. Det hade vi inte tidigare, och detta får följd. En sådan följd, utöver dem vi har pratat om tidigare, är det faktum att vi måste säkerställa att om svenskt bistånd ska vara relevant måste det också vara flexibelt. Det måste finnas möjligheter att snabbt ställa om utifrån de stora behov som finns i världen.

Ett sådant exempel är det faktum att Ukraina i år kommer att vara den största mottagaren av svenskt bilateralt bistånd. Det är en historisk förändring som sker på kort tid. Jag tycker att man ska se detta i ljuset av att den tidigare regeringens policyramverk tog två och ett halvt år att få på plats. Om man har den typen av väldigt långa processer får det följder för flexibiliteten. Det kommer att försämra möjligheterna att snabbt ställa om och skapa den handlingsfrihet som man behöver om biståndet ska vara relevant i den värld vi i dag lever i.

Det här är ingen lagstiftning. Remissförfarande har man för just lagstiftning, och det vet interpellanten. Om reformagendan däremot kommer att innehålla lagstiftning kommer vi naturligtvis att återkomma till riksdagen enligt konstens alla regler. Det kommer att bli remissförfaranden et cetera. Men det är viktigt att komma ihåg att inte blanda ihop de här två sakerna. Lagstiftning är lagstiftning; det är någonting annat än denna reformagenda.

Jag vill bara påpeka det som jag också sa i mitt svar: Utrikesutskottet har informerats om arbetet. Samtliga partier har varit inbjudna till konsultationer på UD. Flera förutsättningslösa konstellationer om reformagendan har också genomförts med civilsamhälle, med forskare, med näringsliv och med myndigheter. Vi har lyssnat in vad olika partier tycker i Sverige, och vi har samrått med många länder ute i Europa och tagit in information om vad länder som har ungefär samma tankar som vi gör. En digital brevlåda har inrättats som möjliggör för intresserade att komma med skriftliga idéer och så vidare.

Det har alltså varit ett brett arbete på detta område. Men det är också viktigt att komma ihåg att man inte kan mäta kvalitet bara med hur många möten man håller. Det måste också bli ett resultat, och det kommer vi snart att presentera.

Anf. 24 OLLE THORELL (S):

Herr talman och statsrådet! Ja, reformagendan har varit föremål för många möten – absolut. Ni har träffat civilsamhället i olika konstellationer vid olika tillfällen, och ni har kommit till utrikesutskottet och berättat.

Men om det nu vore så att förankringen var så bred, djup och omfattande och att ni hade ett så otroligt lyssnande förhållningssätt – varför är då alla så himla arga? Varför är civilsamhället upprört över brist på insyn, brist på transparens och brist på deltagande i processer?

Jag vet mycket väl att det är remissförfaranden när det gäller lagstiftningsfrågor. Men vad är det som är så läskigt med att göra en skrivelse till riksdagen? Vad är det som ni vill undanhålla och inte kan ha med i en skrivelse till riksdagen?

Vi gör så gärna inspel på en reformagenda, men vi vill gärna se den där reformagendan så att vi vet vad vi ska göra inspel på. Att bara ha en allmän workshop med politiker och andra om bistånd i största allmänhet för att ni sitter och klurar på och förhandlar om en reformagenda är inte riktigt meningsfullt eller seriöst.

Vår biståndspolitik är klar och tydlig – vi vet vad vi vill, och vi vet precis hur vi skulle vilja utveckla och förändra biståndspolitiken framöver. Men regeringen snackar mycket och levererar väldigt lite när det gäller reformagendan. Den är något man använder som ursäkt för att man inte är riktigt färdig med vad man ska göra.

Ett exempel är den floskelfest som har uppstått gällande bistånd och handel. Statsrådet Forssell upprepar envist att vi ska gjuta samman handel och bistånd. Vi ska gjuta samman dessa områden, för det finns synergier att hämta där. Men när man ställer frågan vidare eller tittar på de läckta varianter av reformagendans utkast som har kommit ut framgår det inte vad detta betyder. Det enda det verkar betyda är att man ensidigt ska gynna svenska företags exportaffärer.

Det är väl bra att det går bra för svenska företag, och det är väl bra att de kan verka på många marknader ute i världen. Det är väl också bra att främja svensk handel och export, förstås – men är det den mest effektiva biståndspolitikerna? Är detta vad biståndspengarna ska gå till? Det är inte i linje med OECD-Dacs regler, alltså den biståndskommitté som bestämmer vad som får räknas som bistånd och inte. Det är inte i linje med deras regler att ha bundet bistånd, det vill säga att biståndet är kopplat till specifika svenska företag och deras möjligheter att göra affärer utomlands. OECD har slagit fast att det inte är effektivt bistånd.

Det är inte heller modernt bistånd. Det är den typen av bistånd som Forssell och kompani brukar anklaga sossarna att stå för – sådant man såg på 60- eller 70-talet, då Skånska Cementgjuteriet fick en massa pengar för att bygga en damm någonstans. Det är ju inte effektivt bistånd. Det effektiva är att se till att det finns fungerande marknader och att det finns institutioner som kan hantera utländska investeringar. Det effektiva är att minska korruptionen och att arbeta för att människor i utvecklingsländer ska kunna försörja sig själva, starta egna företag och bedriva handel i regionen och globalt.

Jag undrar fortfarande: Vad är det som är så läskigt med en skrivelse till riksdagen?

Anf. 25 PONTUS ANDERSSON GARPVALL (SD):

Herr talman! Jag ska vara kortfattad och hålla mig till ämnet, även om jag noterar att jag inte fick något svar eller något avståndstagande från Socialdemokraterna.

Sverige betalar fortfarande ut bistånd till länder som exempelvis Somalia, som saknar ett fungerande styre, och Afghanistan, där talibanregimen styr. Min uppfattning är att vi behöver vara betydligt mer noggranna med vilka länder som får ta del av vårt bistånd. Samtidigt skulle man kunna använda biståndet som ett påtryckningsmedel mot stater som Somalia, Afghanistan och andra för att de ska ta emot dem av deras egna medborgare som inte längre får vara kvar i Sverige – de som dömts till utvisning eller som befinner sig i Sverige illegalt.

Min sista fråga till ministern är därför: Har regeringen inlett arbetet med att använda biståndet som ett påtryckningsmedel? Om inte, kommer man att göra det? Ser ministern i så fall en möjlighet att dra in biståndet till fler länder än Palestina?

Anf. 26 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag blir inte riktigt klok på Olle Thorells kritik. I ena sekunden går allting för fort – saker stressas fram, och vi lyssnar inte – och i andra sekunden beklagar sig Olle Thorell över att vi inte har presenterat några resultat och att det inte finns någonting på bordet. Jag vet inte riktigt;

det är inte helt lätt att få ihop dessa två punkter, alltså att det går både för fort och för långsamt.

Man kan väl ändå säga att vi har kommit rätt långt på ett år, tycker jag. I jämförelse med tidigare regeringar har vi kommit betydligt längre, till exempel vad gäller policyramverket. Jag ser fram emot att få presentera detta snart, och jag är övertygad om att Olle Thorell kommer att fortsätta ha många synpunkter och inspel – precis som han har haft på vår reformagenda under hela det senaste året. Jag ser fram emot att få ta del av dem. Sedan ska vi omsätta reformagendan i olika regleringsbrev, budgetpropositioner och så vidare, så arbetet kommer att pågå även fortsättningsvis.

När det gäller Pontus Andersson Garpvalls fråga om Palestina stämmer det att vi har beslutat att göra en paus i utvecklingssamarbetet med Palestina. Det humanitära berörs inte av detta, utan pausen gäller utvecklingsdelen. Pausen görs mot bakgrund av att vi har en ny situation efter den 7 oktober i år, då den fruktansvärda terrorattacken mot Israel genomfördes. Det är viktigt att vi gör en genomlysning av biståndet och säkerställer att det inte går till aktörer som inte har en glasklar syn i dessa helt avgörande frågor. Vi kan aldrig acceptera terrorism som politisk metod.

Även detta är kopplat till reformagendan, det vill säga att vi ska ha en nolltolerans mot den typen av saker för att säkerställa att svenskt bistånd alltid används effektivt. Detta beskrivs ofta som att det handlar om svenska skattebetalare, och det är ett viktigt perspektiv. Men jag skulle vilja lyfta fram ett annat perspektiv, herr talman: Ytterst är ju detta pengar som ska gå till människor i dessa länder och göra skillnad för dem. Det ligger i människors intresse i Palestina och Gaza att medlen inte går till aktörer som inte har en glasklar syn i dessa helt fundamentala frågor.

Mycket av diskussionen om villkorande av bistånd har hittills handlat mer om migration. Även det kommer att vara en del av reformagendan då det är en del av den överenskommelse vi har gjort. Det handlar om den fullt rimliga principen att alla länder i världen enligt folkrätten har en skyldighet att ta emot sina egna medborgare. Vi vill jobba med olika länder i världen för att försöka göra situationen bättre för dem, men då måste de också vara beredda att jobba med oss. Det är så samarbete ser ut, och det är en fullt rimlig princip.

Det har varit ett antal sådana diskussioner. Somalia nämndes här, och jag träffade faktiskt nyligen en somalisk minister på just detta tema och klargjorde vår hållning i den delen. Vi hoppas att det ska kunna leda till resultat framöver, för detta är ett stort och viktigt område. Vi tror att vi kan göra saker och ting mer effektivt än tidigare, inte bara när det gäller transparens utan även när det gäller det som nämnts, det vill säga att hitta synergier mellan bistånd och handel.

Jag kan konstatera att många länder ute i Europa, faktiskt av olika politiska färger, har valt att titta på precis dessa saker. Det gör de för att det finns en stor potential att inte minst mobilisera ytterligare resurser för att uppnå de globala hållbarhetsmålen.

Anf. 27 OLLE THORELL (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Till SD-ledamoten som hoppade in i debatten och pratade om något helt annat än det ämne vi ägnar oss åt är tipset att skriva egna interpellationer och skriftliga frågor i de ämnen man vill debattera. Man kan vänta

några år tills det blir en socialdemokratisk minister och interpellera den ministern om man har frågor.

Jag fick inget svar av statsrådet på frågan vad det egentligen betyder att gjuta samman handel och bistånd. Det kan vi väl ta i en ytterligare interpellationsdebatt, för det är ett spännande och viktigt område. Det är också ett område där jag tror att vi, om vi satte oss ned och diskuterade det, skulle kunna hitta vägar framåt som vi kan vara överens om. Vi är nämligen för frihandel och för industrins möjligheter att exportera över hela världen. Jag beklagar att detta fortfarande är så diffust efter ett år med Forssell som biståndsminister. Vad betyder det där egentligen? Men den frågan kan vi ta i en annan interpellationsdebatt.

Vad gäller reformagendan ser vi fram emot att den kommer på plats. Det handlar inte om att det har gått för fort eller för långsamt, utan det handlar om att det är för icke-transparent. Man är inte intresserad av att höra andras åsikter. Man är inte intresserad av civilsamhällets och de andra partiernas åsikter, utan man sitter och fnular på detta på sin egen kammare. Man förhandlar och låtsas förankra det lite grann genom att bjuda in med armbågen. Det är inte ett seriöst sätt att göra detta på. Man kanske inte måste genomföra en remissomgång, men man borde samla goda tankar från hela samhället. Om man nu ska göra en historisk omläggning av den här typen behövs det.

Frågan kvarstår alltså: Vad är det som är så farligt med en riksdags-skrivelse?

Anf. 28 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag kan bara upprepa det jag sagt flera gånger om att det har varit ett stort antal möten både i riksdagen och på Utrikesdepartementet. Det har varit minst lika många möten som tidigare regeringar har haft. Påståendet att det inte skulle ha tagits in synpunkter stämmer alltså inte. Att det är helt felaktigt kan vi visa i antal möten och protokoll. Jag rekommenderar att Olle Thorell slutar påstå detta, för det är uppenbart helt fel.

Vi kommer snart att presentera vår reformagenda. Jag tror som sagt att det finns stor potential att hitta synergier mellan bistånd och handel, göra biståndet mer transparent än tidigare – transparensen har minskat de senaste åren – och effektivisera. Det handlar om att skattebetalarna alltid ska känna att de får valuta för sina skattepengar, det vill säga att pengarna går till rätt saker och gör skillnad i mottagarländerna.

De tankar vi har ligger väldigt väl i linje med bland annat diskussionen i FN:s generalförsamling häromveckan. Varje diskussion handlar ju om hur man ska kunna mobilisera ytterligare privata resurser, vilket är ett arbete som har varit eftersatt i Sverige under lång tid. Nu ska vi dock ändra på det och försöka göra något riktigt bra åt det.

Jag får be om ursäkt för om jag har beskrivit Socialdemokraternas politik när det gäller enprocentsmålet på ett felaktigt sätt. Det är möjligt att Socialdemokraterna fortfarande står bakom enprocentsmålet – förutom i sin budgetmotion där de inte gör det, för det saknas 10 miljarder kronor. Till detta får vi säkert anledning att återkomma framöver.

Jag tackar interpellanten för en bra diskussion.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2023/24:19
19 oktober

Svar på
interpellationer

§ 11 Svar på interpellation 2023/24:69 om demokratin i Guatemala

Anf. 29 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Tomas Eneroth har frågat mig om jag har tagit några initiativ med anledning av den allvarliga situationen i Guatemala.

Regeringen följer utvecklingen i Guatemala noggrant och kommer fortsatt att stå upp för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. För detta är Guatemala inget undantag.

Regeringen ser med oro på utvecklingen i landet, särskilt händelseförloppet efter den 20 augusti. Regeringen stöder till fullo EU27-uttalandet från den 5 oktober av EU:s höga representant för utrikesfrågor Josep Borrell.

Främjandet av demokrati och rättsstatens principer är en central fråga för Sveriges regering. Detta illustreras inte minst av den miljard kronor som regeringen har avsatt i år genom globalt strategisamarbete för stöd till frihetskämpar över hela världen. Till det kommer Sveriges stöd till multilaterala organisationer som arbetar med bland annat demokratifrågor, såsom FN:s MR-kontor, UNDP, Unicef och Internationella Idea.

Anf. 30 TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för ett kort och koncist svar, och jag tänker att det nu finns utrymme för statsrådet att utveckla regeringens position lite mer. Vi har hört statsrådet tala om att biståndet ska gå till sådant som gör nytta på riktigt och att det ska vara mer flexibelt än tidigare, och nu finns ett sådant utrymme.

För dem som följer debatten kan det vara bra att veta att situationen i Guatemala har förändrats radikalt under senare tid. Sverige har under lång tid haft ett starkt engagemang där. Biståndsinsatser har gjorts, och civilsamhället har varit närvarande. Vi har haft en aktiv och stark närvaro från vår ambassad, som har hjälpt människor som har trakasserats och inte fått sina mänskliga rättigheter tillgodosedda. Det har rått fruktansvärda förhållanden, och många människor har tvingats i exil. Svensk insats har handlat om att stärka rättsväsendet och bedriva juridiska processer samt att ständigt föra upp MR-frågor på dagordningen.

Efter en lång valrörelse har Guatemala fått en demokratiskt vald president – en socialdemokrat skulle man väl närmast kunna kalla honom – som med starkt stöd från befolkningen i hela landet ska kunna ta makten i Guatemala. Under valkampanjen motarbetades han och hans parti, och man försökte förhindra deras möjlighet att agera under valrörelsen. Även efter valet har regeringen och en del myndigheter gjort allt de kan för att förhindra maktillträdet. Den högsta valdomstolen försöker ogiltigförklara Arévalos parti. Man har med polisiärt stöd beslagtagit valurnor för att skapa osäkerhet kring valresultatet.

Detta har väckt mycket reaktioner i Guatemala, där tusentals och åter tusentals människor är ute och demonstrerar, men också internationellt. EU:s utrikeschef Borrell har gjort skarpa uttalanden, och USA har riktat hård kritik mot detta och avser att utöka sanktionerna mot vissa makthavare i Guatemala för att de inte följer principerna. I detta läge kan man förvänta sig att Sverige ska agera.

Bakgrunden till min interpellation är att statsrådet har sagt att regeringens tydliga avsikt är att minska biståndet till Guatemala och fasa ut de in-

satser som görs eftersom den svenska regeringen bedömer att det i dag finns små möjligheter för det svenska biståndet att påverka utvecklingen. Faktum är dock att det svenska biståndet verkligen har bidragit till en bra demokratisk utveckling. Min poäng är att när vi nu har lyckats skapa institutionsbyggande, stöd till civilsamhället och tilltro till demokrati är det mindre lämpligt att dra sig tillbaka.

I sitt interpellationssvar hänvisar statsrådet till att det finns lite andra pengar man kan använda sig av. Men det råder ingen tvekan om att det är en dramatisk besparing på biståndsinsatserna till bland annat Guatemala och övriga Latinamerika.

Utan att ta en diskussion om tidigare besparingar frågar jag: Är regeringen beredd att använda den flexibilitet som Johan Forssell tycker är så viktig i biståndspolitik och stärka de svenska insatserna i Guatemala?

Anf. 31 MATHIAS TEGNÉR (S):

Herr talman! I juni och augusti i år gick Guatemala till presidentval. Det vet alla vi här i kammaren men få utanför. Alla vi som tror på och älskar demokrati, frihet, bekämpande av korruption, ordning och reda samt frihandel har skäl att glädjas åt att antikorrupsionskandidaten Bernardo Arévalo från Movimiento Semilla valdes till president i Guatemala.

Då den sittande presidenten Alejandro Giammattei twittrade positivt om ett fredligt maktöverlämnande såg vissa det som positivt. Andra var mer skeptiska eftersom utvecklingen för demokratin i Guatemala är tydligt negativ. Många menar att det är de korruptas pakt, alltså en blandning av ekonomisk och politisk elit, som de facto styr landet. Denna elit kastade för ett par år sedan ut FN:s antikorrupsionskommission och har också tvingat domare och åklagare som bekämpade korruption att gå i landsflykt.

Och just nu går det snabbt åt fel håll. En tyst kupp håller på att genomföras i Guatemala. I juli försökte – precis som Tomas Eneroth så förträffligt berättade – riksåklagaren Consuelo Porras, som är en del av de korruptas pakt, få partiet Movimiento Semilla förbjudet och förhindra Arévalo att delta i andra valomgången. Det som händer just nu är att samma riksåklagare har krävt att polis och militär ska stoppa de demonstrationer som nu genomförs. Detta har fått inrikesministern att avgå, för han har insett att detta kommer att sluta med ett blodbad. Då har riksåklagaren i stället gått till konstitutionsdomstolen, som bara häromdagen sa ja till begäran. Det finns alltså nu en tidsfrist som går ut i kväll, eller i natt svensk tid, där polis och militär kommer att skingra demonstrationerna. Därför har bland andra USA:s viceminister för Latinamerika gått ut och manat till lugn.

Regeringen och regeringsföreträdare har gett uttryck för vikten av goda transatlantiska relationer mellan Sverige och USA, och USA har i flera omgångar uttryckt att Sverige är en viktig part i Guatemala. Då blir naturligtvis min kompletterande fråga till statsrådet: Vad gör regeringen i en sådan här situation, när USA så tydligt uttrycker att Sverige har en roll att spela i Guatemala? Vad gör regeringen när situationen håller på att glida ur händerna på många av oss, och vad kan regeringen göra inom ramen för EU för att på riktigt stoppa den tysta kupp som pågår i Guatemala just nu?

Anf. 32 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Precis som har beskrivits både i interpellationen, i mitt svar och i det som sägs i anförandena här finns det stora demokratiska

utmaningar i Guatemala. Det finns en utbredd korruption som vi har diskuterat i debatter här tidigare. Respekten för mänskliga fri- och rättigheter samt för rättsstatens principer är negativ. Det är alltså ett allvarligt läge.

Det är såklart väldigt viktig att den av folket valde Arévalo får tillträda presidentposten som tänkt den 14 januari nästa år. De försök som nämndes här tidigare att omkullkasta valresultatet efter den senaste valomgången går ju emot både internationell praxis och landets konstitution. De personer som ligger bakom de våldsamheter som faktiskt har varit i landet den senaste tiden bör ställas till svars för det.

Samtidigt är det regeringens uppfattning att bistånd är viktigt men att man måste se det i ett sammanhang. Vi tror inte att man kan adressera den här situationen enbart med hjälp av bistånd. Vi har som regering varit väldigt tydliga med att vi stöttar de demokratiska krafterna i Guatemala i deras strävan att värna landets demokrati, både genom vår ambassad på plats samt från Bryssel och Stockholm. Sverige står bakom de uttalanden som EU har gjort kring den oroande utvecklingen. Att ge politiskt stöd åt demokratiska krafter är en prioriterad fråga för regeringen. Både genom uttalanden och engagemang kan vi även med små medel verka för en positiv demokratisk utveckling.

Vi har också pekat på vikten av att samarbeta med andra likasinnade, utöver det svenska biståndet. Både USA och EU är naturligtvis viktiga samarbetspartner i detta arbete. Jag kan lugna ledamöterna i den frågan. Det finns ingen otydlighet i regeringens konsekventa ståndpunkt att det alltid är viktigt att allokera skattebetalarnas resurser på ett strategiskt viktigt sätt. Problemet i sammanhanget är dock följande: Vi ser växande behov i en lång rad länder och regioner världen över. Vi har inte minst i vårt eget närområde ett krig som vi inte hade före februari i fjol. Man måste se allt sådant i ett sammanhang.

Jag vill ändå påpeka för ledamöterna att stödet till Guatemala sänktes 2022 genom de limiter som den tidigare socialdemokratiska regeringen införde. Vi har nu som regering faktiskt satt ett tak för avräkningen. Tittar man också på hela regionen Latinamerika är biståndsvolymen näst intill lika stor som efter dessa limiter. Jag vet ärligt talat inte i kronor och ören räknat hur stor skillnad det egentligen är i den delen.

Vi kommer att fortsätta driva dessa frågor. Vi kommer att stå upp för demokrati och mänskliga rättigheter, både i den volym vi faktiskt har och i den strategi vi har i hela regionen samt i den strategi för människorättsförsvare som vi i år kunde öka till 1 miljard kronor och som kan sökas globalt.

Anf. 33 TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Det gläder mig att statsrådet Johan Forssell så tydligt deklarerar att regeringen står bakom Borrells uttalanden och engagerar sig i kampen för mänskliga rättigheter. Det är viktigt. Det är också en viktig svensk profilfråga där vi har stått på barrikaderna så länge vi har funnits, höll jag på att säga.

Tanken var väl inte att vi skulle ha en debatt om historiken, men jag tror att ramanslaget för Latinamerika under vår tid var 1,9 miljarder, och nu är det nere på 570 miljoner. De besparingar som ändå aviseras nu från regeringens sida spår många skulle innebära att engagemanget och närvaron minskar med mellan 40 och 60 procent i Guatemala.

Min poäng är att om man nu eftersträvar flexibilitet och effektivitet i biståndet – och jag kan dela den uppfattningen; jag tror att det finns en poäng i att vi kan styra om en del av de resurser vi har; inte minst satsningen och omprioriteringen till Ukraina som vi inledde under vår regeringstid var ju väldigt viktiga sätt att göra detta – kanske det i detta sammanhang, nu när årtal av investeringar i biståndsarbete i Guatemala ger resultat, är viktigt att inte dra sig tillbaka precis när man är på väg att faktiskt erövra och demokratisera och på allvar kunna bryta decennier av korruption. Passa på nu att använda den flexibilitet som finns! Se till att säkerställa att den verksamheten som civilsamhället bedriver i Guatemala inte avvecklas!

Svenska eller andra internationella organisationers insatser har inneburit att man med hjälp av människorättsadvokater och lokala och regionala juridiska ombud har stöttat dem som har utsatts för människorättsbrott i Guatemala. Det som händer om man då drar sig tillbaka – det kan vara viktigt för många som följer debatten att veta – är att det nästan inte finns något annat alternativ för dessa människor än att gå i exil, att lämna sitt land. Så har redan skett i många fall. Faktum är att riksdagens MR-nätverk – ett särskilt nätverk för mänskliga rättigheter som finns här i riksdagen – alldeles nyligen träffade representanter från Guatemala som kunde vittna om hur de tvingas lämna landet. Amnesty har en lång lista på personer som har fått göra detta.

Nu finns det en chans att faktiskt ge människor möjlighet att återvända, att demokratisera. Då är det olyckligt att regeringen håller fast vid att det ska vara en väldigt stram budget för Guatemala. Regeringen hänvisar till de mer generella resurser som finns, men jag tror att både statsrådet och jag vet att förutsättningarna för att större delen av de resurserna skulle allokeras till Guatemala är begränsade. Det är så lite som regeringen behöver göra för att göra stor nytta: Det är att i kommande regleringsbrev peka på vikten av insatser, att fortsätta att utveckla de stödinsatser som civilsamhället har gjort i Guatemala, men också att säkra den närvaro som vi har haft via vår ambassad och det starka engagemang som finns. Och jag tror, precis som Mathias Tegnér tidigare lyfte fram, att när nu USA så tydligt betonar detta och pekar på Sveriges roll, och när också EU och Josep Borrell i några sammanhang har påpekat att det finns flera europeiska länder som har ett starkare engagemang, däribland Sverige, blir signalen väldigt konstig om Sverige i det här fallet, i den här situationen, drar sig tillbaka.

Jag kan ha all respekt för att vi som socialdemokrater eller moderater kan ha olika uppfattningar om hur biståndet generellt ska hanteras; det kommer vi att fortsätta att ha. Men i den här situationen, när demokratin får chansen till genombrott, tycker jag att det är underligt om regeringen inte tar tillfället i akt att använda den flexibilitet som man nu säger sig vilja eftersträva.

Anf. 34 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag vill återigen bara understryka att vi ser väldigt allvarligt på att en folkvald tillträdande president systematiskt motarbetas. Och vi ser, som sagt, väldigt allvarligt på denna utveckling.

Glädjande nog är det samtidigt så att Sverige inte står ensamt i denna kritik, utan det är många som står upp för den. Vi delar, som sagt, den

kritik som har riktats från EU:s höge representant och även USA:s engagemang i frågan.

Vi har ett engagemang i Guatemala på olika sätt, både i landet och regionalt. Den regionala strategi som vi tog över innebar 590 miljoner kronor, och den är nu 575 miljoner kronor. Skillnaden är 15 miljoner kronor. Det finns många olika uppfattningar och mycket kritik här. Men ärligt talat vet jag inte riktigt vad som skiljer oss. Det blir lite av charader i dessa diskussioner. När man sedan tittar i budgeten och måste göra prioriteringar är regeringen och Socialdemokraterna väldigt överens i denna del. Så ser det faktiskt ut svart på vitt.

Vi har en pott för flexibla medel. Vi använder alltid den utifrån var vi ser att den strategiskt kan göra nytta. Jag tänker inte föregripa detta nu, utan vi gör alltid löpande bedömningar.

Vi har sagt att en tydlig prioritet ska vara just Ukraina och situationen i närområdet där behoven är enorma. Det ser ut på det sättet på en lång rad områden. Men det allra mesta av Sveriges bistånd kommer även fortsättningsvis inte att hamna i Ukraina, eller i Moldavien för den delen, utan utanför Europas gränser. Så kommer det att fortsätta att vara. Så vi lär säkert få anledning att återkomma till denna fråga.

Anf. 35 TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag kan förstå behovet av att ibland triangulera och försöka säga att det inte råder så stora åsiktsskillnader, även om det i detta fall ekonomiskt verkligen gjorde det. Det var 1,9 miljarder kronor i ramanslag för Latinamerika när vi hade regeringsmakten och 570 miljoner kronor när Johan Forssell hade gjort sitt regeringsbrev.

När detta väl är sagt: Ta tillfället i akt att triangulera nu. Låt oss se till att vi kan bli överens. Låt oss använda den flexibilitet som regeringen nu ändå tycker är eftersträvarvärd i biståndspolitik till att göra särskilda insatser för just Guatemala. Jag tror nämligen att Johan Forssell som biståndsminister med sitt engagemang för frihet och mänskliga rättigheter under lång tid skulle kunna driva denna fråga i regeringen. Det är nämligen så otroligt viktigt att vi nu ger stöd till ett land där demokratin står och väger. Det är inte så ofta det händer.

Flera av oss här har varit politiskt aktiva väldigt länge och snarare sett hur demokratin har försämrats i många av världens länder, vare sig det handlar om länder i tredje världen, där vi trots långa biståndsinsatser har sett korruptionen tillta, eller om det handlar om Kina, Ryssland eller Wagnergruppen som ibland har skaffat sig makt på demokratin bekostnad.

Det är få tillfällen när demokratin ändå träder till och har möjlighet att faktiskt vinna mark. Nu finns ett sådant tillfälle, dessutom i Latinamerika och i ett land där Sverige har haft ett långt och starkt engagemang. Det vore väl en otroligt viktig insats i ett läge där vi också från svensk sida numera ibland internationellt uppfattas som att vi drar oss tillbaka från resten av världen och bara tar ett regionalt ansvar, som ju är regeringens huvudagenda. Visa nu någonting annat och ta engagemanget för Guatemala på allvar och se till att göra extrainsatser där just nu! Det behövs.

Anf. 36 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag triangulerar inte. Jag redogör bara för vad som mötte mig första dagen på Utrikesdepartementet. De siffror som Tomas Eneroth använder var före limiterna. Det som vi fick ta del av första dagen var 590 miljoner kronor. Det var utgångspunkten. Jag är helt övertygad om att Tomas Eneroth kände till det eftersom han själv satt i den regering som införde dessa limiter. Det var alltså 590 miljoner kronor när vi tillträdde, och det är 575 miljoner kronor i dag. Det är alltså 15 miljoner kronor som det skiljer. Det låter kanske inte riktigt så i denna debatt, eller i den förra heller för den delen. Jag tror att vi egentligen är ganska överens om grunddragen här.

Det finns väldigt stora behov i världen, inte minst kopplat till demokrati och mänskliga rättigheter. Vi gör vad vi kan med de begränsade medel som vi har. Vi är en generös givare, men våra resurser är inte obegränsade. Jag måste vara så tråkig att jag fastslår det i den delen. Vi har ett mindre anslag som kan användas flexibelt. Vi tycker att det är viktigt för att just hantera uppkomna situationer. Vi kommer att återkomma till hur dessa medel ska användas framöver. Det handlar om den lokala strategin, men jag vill även peka på just den regionala som faktiskt uppgår till nästan 600 miljoner kronor och även den strategi som till exempel just gäller MR-försvarare.

Jag vill ge interpellanten helt rätt i att alla dessa pengar inte kommer att hamna i Guatemala. Det vågar jag påstå här i talarstolen. Men några kronor även från den strategin kanske kan hamna i Guatemala. Vi kommer att få anledning att återkomma framöver kring eventuellt andra besked.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.46 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 12 Frågestund

Frågestund

Anf. 37 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av kulturminister Parisa Liljestrand, statsrådet Jessika Roswall, socialminister Jakob Forssmed och statsrådet Johan Forssell.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Frågan ska därmed inte avse till exempel förhållanden inom po-

EU-samarbete för att motverka terrorism

Anf. 38 LINNÉA WICKMAN (S):

Fru talman! Dödsskjutningen av två svenskar iklädda sina vackra blågula fotbollströjor i Bryssel den här veckan är ytterligare ett exempel på terrorns vidriga och meningslösa våld. Det är ett angrepp på Sverige och våra grundläggande värderingar. Våra tankar och vårt djupa deltagande är förstas med offren och deras anhöriga.

Sedan flera veckor tillbaka har vi i Sverige en höjd terrorhotnivå. I Frankrike har man också höjt beredskapen för nya terrorhot efter det fruktansvärda mordet på en lärare. Vi måste tillsammans inom EU arbeta långsiktigt, intensivt och gränsöverskridande för att vi tryggt ska kunna fortsätta att röra oss fritt på våra gator utan att ständigt vara rädda.

Min fråga till EU-ministern är därför: Hur kan vi i EU arbeta tillsammans för att minska grunden för religiös och politisk terrorism?

Anf. 39 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Jag tackar Linnéa Wickman för frågan. Precis så är det. Det är en fruktansvärd handling. Det är en tragedi. Först och främst går våra tankar till de drabbade och deras anhöriga. Statsministern deltog i går vid en minnesstund i Bryssel för att hedra offren.

Det är viktigt att jobba tillsammans på EU-nivå för att kunna lösa det här. Det är inte ett angrepp bara på Sverige, Belgien eller Frankrike utan ett angrepp på vårt öppna samhälle. Hur gör vi då när vi jobbar tillsammans? Det finns många olika sätt som vi använder. I dag träffades justitieministrarna. Gunnar Strömmer, vår justitieminister, hade tidigare bjudit in till frukost för att diskutera terrorismbekämpning och vad vi kan göra tillsammans. Tyvärr, får man säga, låg det mötet mer lämpligt än vad man hade förväntat sig. Men det är ett sätt att jobba tillsammans och utbyta erfarenheter.

Anf. 40 LINNÉA WICKMAN (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Något som ofta är i fokus nu är att vi ska stoppa terrorister och potentiella terrorister vid gränserna. Det är förstas viktigt, men politisk och religiös extremism finns i dag runt om i våra samhällen. EU behöver jobba långsiktigt även internt för att motverka att människor radikaliserar.

Vad anser statsrådet att EU kan göra samlat för att stoppa den här oacceptabla utvecklingen?

Anf. 41 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Redan i dag sker ett nära samarbete på EU-nivå. Det här var en sak som vi också jobbade hårt med under det svenska ordförandeskapet: att gemensamt ständigt förbättra arbetet mot organiserad brottslighet och våldsbejakande extremism. Det finns ett antal förslag som vi har på bordet, men det finns också förslag som vi behöver jobba vidare med. Justitieministern är säkert bättre lämpad än jag att redogöra för alla de

olika delarna, men jag är positiv till att man träffades i dag för att utbyta en hel del erfarenheter med anledning av det fruktansvärda som hände häromdagen.

Prot. 2023/24:19
19 oktober

Frågestund

Den judiska kulturen i Sverige

Anf. 42 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Fru talman! I dag bär jag min davidsstjärna i solidaritet med de judar som inte kan göra det på grund av hot. I Göteborg uppmanas den judiska befolkningen att inte bära judiska symboler och inte prata hebreiska på öppen gata. Detta är verkligheten i Sverige i dag – år 2023. Eftersom jag själv har judiskt påbrå är det också en fråga som berör mig på ett personligt plan.

Mina frågor till kulturministern är: Hur ska vi kunna bevara och levandegöra den judiska kulturen i Sverige, vilken i dag är under svåra prövningar? Hur anser Parisa Liljestrand som minister med ansvar för demokratifrågor att det rimmår med vårt öppna, solidariska och demokratiska samhälle att den judiska befolkningen återigen tvingas avlägsna symboler som visar på dess judiska identitet?

Anf. 43 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för en viktig fråga. Det är uppenbart att de fruktansvärda terrorattackerna i Israel även har gett upphov till en mycket tydligare våg av antisemitiska uttryck och åsiktsyttringar, både utomlands och här i Sverige. Man ska komma ihåg att antisemitismen är någonting som finns i Sverige annars också. Men vi i majoritetssamhället får ögonen på den på ett annat sätt nu i och med terrorattackerna i Israel.

I måndags träffade därför jag, jämställdhetsminister Paulina Brandberg och socialminister Jakob Forssmed företrädare för det judiska civilsamhället för att lyfta vad som händer i Israel men framför allt vad det får för påverkan på den judiska befolkningen i Sverige och vad vi gemensamt behöver ha fokus på att göra för att förbättra situationen här.

Anf. 44 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Fru talman! Det gläder mig att vi äntligen har ett regeringsunderlag som så tydligt står på judarnas och Israels sida. Konflikten mellan Israel och Palestina får aldrig leda till att man inte kan leva öppet med sin judiska tro här i Sverige. Alltför många har redan flyttat från min forna hemstad Malmö för att de inte kan leva öppet med sin judiska tro och kultur. Detta sker i Sverige år 2023.

Vilka åtgärder tänker statsrådet genomföra för att säkerställa att situationen i Malmö inte drabbar den judiska församlingen eller befolkningen även i Göteborg?

Anf. 45 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! De vittnesmål som regeringen har tagit del av, inte minst under den senaste veckan, har bara gjort oss än mer beslutsamma. Regeringen kommer att fortsätta arbeta hårt för att alla judar ska kunna leva fritt i vårt land, fritt kunna stå upp för sin identitet och kunna utöva sin kultur

och sin religion. Här är regeringen extremt tydlig. Rasism och antisemitism har ingen plats i vårt samhälle här i Sverige.

Det svenska biståndet till Gaza

Anf. 46 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Fru talman! Min fråga går till bistandsministern.

Under de senaste dagarna har vi sett hur Israel bombat ett stort antal sjukhus i Gaza. Många har dödats, även många barn. Det är ett krigsbrott som måste fördömas, precis som vi fördömer Hamas vidriga terrorangrepp på civila israeler. Men det är fel att straffa hela det palestinska folket, vilket nu sker. Läget i Gaza är katastrofalt.

Att i det här läget pausa svenskt bistånd är djupt felaktigt. Det gynnar bara Hamas, eftersom biståndet till stora delar går till människorätts- och demokratikämpar som jobbar mot Hamas. I stället borde biståndet till Palestina nu öka, särskilt till Gaza där det råder akut brist på mat, vatten, el och mediciner.

Kommer bistandsministern att arbeta för ett ökat bistånd till Gaza?

Anf. 47 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Tack, Lotta Johnsson Fornarve, för frågan!

Regeringen fördömer reservationslöst attackerna mot Israel genomförda av terroristorganisationen Hamas. I denna väldigt svåra stund står vi sida vid sida med Israel i kampen mot terrorism. Man har en rätt enligt folkrätten att försvara sig mot terrorism och urskillningslös raketbeskjutning.

Vad gäller biståndet till Palestina har vi sagt att vi kommer att göra en paus i det i likhet med många andra länder, till exempel både Danmark och Tyskland. Det gör vi för att säkerställa att det inte når fram till aktörer som inte har en glasklar syn på terror som politisk metod. Vi kan aldrig acceptera någon form av mellanting här.

Jag vill dock påminna om en sak. Pausen omfattar inte det humanitära stödet. Det fortsätter precis som tidigare för att hjälpa människor i Palestina i en svår situation.

Anf. 48 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Fru talman! Självklart ska vi fördöma Hamas fruktansvärda terrorangrepp. Men vi måste också fördöma när Israel begår krigsbrott. Att bomba sjukhus i Gaza är ett krigsbrott. Det är ingen tvekan om det.

Josep Borrell, utrikeschef i EU, har sagt att en strypning av biståndet i den här situationen tjänar bara terroristerna på. Vi vet att det svenska biståndet går till demokratikämpar, kvinnorrättsorganisationer och människor som kämpar för demokrati och frihet. Att strypa det är verkligen att gå Hamas ärenden.

Anf. 49 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Det är fruktansvärt med så många civila som har drabbats på sjukhuset. Men man ska vara väldigt försiktig med att peka på vem som har gjort det. Vi vet fortfarande inte det. Det är viktigt att vi inte sprider obekräftade påståenden.

Jag har väldigt svårt att se hur det på något sätt skulle gynna terrororganisationen Hamas att vi är glasklara med att svenskt bistånd aldrig ska komma i närheten av organisationer som inte har en glasklar syn på detta. Jag tycker att det är helt uppenbart. Vi kommer att se till att höja kvaliteten i det svenska biståndet även på den punkten.

Villkorat bistånd till Palestina

Anf. 50 ANNA LASSES (C):

Fru talman! Även min fråga går till biståndsminister Forssell.

Jag och Centerpartiet välkomnar den granskning som nu görs av det svenska biståndet till Palestina, så att det verkligen går till rätt ändamål. Sedan är det naturligtvis väldigt viktigt att det pausade utvecklingsbiståndet återupptas när granskningen är färdig.

Jag blir ändå en smula frågande när jag läser uppdraget till Sida, som nu genomför granskningen. Där står det att endast de organisationer som förbehållslöst fördömer Hamas ska kunna få bistånd.

Det låter naturligtvis självklart. Men jag tror att vi alla som sitter i den här kammaren är väl medvetna om att den som bokstavigt uttalar sitt absoluta avstånd till Hamas högt inne i Gaza samtidigt skriver under sin egen dödsdom. Det kan väl inte vara regeringens intention.

Jag undrar helt enkelt hur statsrådet Forssell och regeringen har tänkt att det ska gå till i verkligheten.

Anf. 51 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Tack, Anna Lasses, för frågan!

Vi ser såklart positivt på att även Centerpartiet tycker att det är viktigt att vi kvalitetssäkrar det svenska biståndet. Mycket av diskussionen tidigare har enbart handlat om: Stöder svenskt bistånd Hamas eller inte?

Vad vi vill göra med det här uppdraget, till skillnad från de tidigare kontrollerna, är att säkerställa att pengar inte går till aktörer som inte är glasklara om detta.

Sedan pekar Anna Lasses på en försvårande omständighet. Man kan inte alltid uttrycka sina uppfattningar på det sätt vi önskar att man skulle kunna göra i Palestina. För den situationen bär också den palestinska myndigheten ett ansvar. Där har vi påpekat de bristerna tidigare.

Samtidigt ser vi ändå lyckligtvis att det finns aktörer i dag som vågar tala öppet med klarspråk om till exempel bristen på demokrati och mänskliga rättigheter. I den delen är vi ändå förhoppningsfulla.

Vi kommer naturligtvis att följa detta väldigt noggrant framöver.

Anf. 52 ANNA LASSES (C):

Fru talman! Då uppfattar jag att formuleringen i uppdraget inte ska tolkas bokstavigt, utan det ska snarare baseras på en dialog med de organisationer som är aktuella. Det handlar snarare om ett tydligt ställningstagande för att principer om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer följs. Är det korrekt?

Anf. 53 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Det är den formulering som står i uppdraget som gäller. Sedan kan man diskutera hur man ska göra detta inte minst i en tid där vi ser en väldigt svår situation på gator och torg.

Poängen med detta är väldigt enkel, rak och tydlig. Precis som man har gjort i Tyskland och Danmark, och som även EU-kommissionen gör, ska vi säkerställa en sak. Vill man jobba med Sverige och få del av svenska biståndsmedel måste man vara väldigt klar och tydlig med kopplingen till Hamas. Vi kan aldrig acceptera terror som politisk metod.

Regeringens arbete till stöd för israeliska och palestinska civila

Anf. 54 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Det är svårt att ta in vidden av det som sker i Gaza och Israel och de risker som nu finns i området framöver. Den stora terrorattacken från Hamas med över 1 000 civila offer har följts av israeliska motattacker där också civila utsätts och väldigt många dör.

Världen kan inte se på när civila drabbas på det sätt som sker. Mot bakgrund av detta vill jag fråga regeringen vad regeringen gör tillsammans med andra och själv för att i den mån det är möjligt minska lidandet för civilbefolkningen och för att antalet offer ska bli så litet som det bara är möjligt.

Anf. 55 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Tack för en viktig fråga!

Det är onekligen en situation som är oönskad och fylld av mänskligt lidande. Regeringen fördömer reservationslöst attackerna mot Israel genomförda av terroristorganisationen Hamas. EU har också fördömt terroristattackerna liksom väldigt många andra länder.

Hamas är en terroristorganisation som medvetet motarbetar den palestinska myndigheten och det palestinska folkets rätt att också kunna leva i fred. Terrorism måste bekämpas, och det ska göras med gemensamma krafter.

Det är också viktigt att tänka på att Israel har en självklar rätt att försvara sig mot terrorism och raketbeskjutning. Sådana operationer pågår. Det står vi som regering också bakom. Naturligtvis ska man i det också följa folkrätten.

Det Sveriges regering gör är att vi följer situationen mycket noggrant. Vi ser till att hjälpa svenskar som finns i området. Vi ser också till att arbeta både inom EU och i en geopolitisk stor omfattning för att hjälpa situationen.

Anf. 56 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Vi välkomnar att Hamas fördöms av både regeringen och andra EU-länder. Det är jättebra.

Men frågan var: Vad gör regeringen för att minimera antalet civila offer? Hur agerar regeringen för att minska lidandet bland civilbefolkningen både på Gaza och på den israeliska sidan?

Fru talman! Jag vill gärna ha ett svar på den frågan.

Anf. 57 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Vi har från regeringens håll gjort en rad åtgärder. Det är inte någonting som stannar här. Det är ett arbete som kommer att fortskrida även fortsättningsvis.

Det handlar om att ta ett ansvar för EU-politiken. Det här är inte någonting som Sverige kan göra själv, utan vi måste göra det tillsammans med andra. Vi tar också ansvar för våra svenska medborgare som finns i trakten där vi har möjliggjort att ta hem svenska medborgare. Det är ett sätt att minska mänskligt lidande.

Sedan handlar det naturligtvis också om att ta ett geopolitiskt ansvar på bredden för att stötta upp och försöka att hamna i en situation där man kan komma till bordet och ha fredssamtal i stället för krig.

Underhållet av kulturfastigheter

Anf. 58 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M):

Fru talman! Jag tror inte att det har undgått någon, vare sig här inne eller runt om i Sverige, att tidigare regeringar tyvärr inte har skött underhållet av våra kultur- och musikscener. Operan i Stockholm är bara ett exempel på denna tråkiga försummelse, som drabbar hela Kultursverige.

Det är därför glädjande att nu sittande kulturminister har lovat att göra insatser för våra största kulturscener. Jag undrar: När påbörjas detta arbete?

Anf. 59 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Detta är onekligen ett arbete som brinner på olika sätt och vis. Man ska också komma ihåg att våra kulturfastigheter har väldigt olika förutsättningar. Tittar vi bara på Operan kan vi konstatera att jag är den femte kulturministern att hantera frågan. Den har legat på många regeringsbord.

Nu pågår en förstudie som är det första steget mot att de facto fullt ut genomföra en renovering. Regeringen har också konstaterat att Operan ska renoveras i befintliga lokaler, och det arbetet pågår alltså nu med förstudien.

Kopplat till andra kulturfastigheter är detta en fråga som handlar om hyror och hyresnivåer men också om eftersatt underhåll, vad som händer när man väl gör underhållet och hur man då ska få ihop en ekonomi som fungerar och som möjliggör mycket kultur i landet för alla invånare.

Anf. 60 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M):

Fru talman! Det låter betryggande. Men behovet är stort över hela landet, som ministern var inne på, och vi vill ju att fler ska få möjlighet att spela och ta del av musik. Vad gör vi konkret för att möjliggöra fler scener för musik runt om i hela landet, också utanför Stockholm?

Anf. 61 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Naturligtvis är Sverige större än Stockholm och kulturen större än det som finns i huvudstaden. Det har jag själv fått ta del av under många av mina resor runt om i landet det senaste året. Därför har regeringen nu givit ett uppdrag till Kulturrådet att titta på

musikscener runt om i storstadsområden – det är en avgränsning vi har gjort – för att kunna påbörja arbetet med att titta på vilka förutsättningar musikscenerna i landet har och vad som behövs för att stärka upp dem så att vi kan ge mer kultur till folket.

Skyddet av judiska personer och institutioner i Sverige

Anf. 62 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Min fråga går till samfundsminister Jakob Forssmed.

Den 6 oktober kom jag och min familj hem efter att ha seglat tillsammans med den kristna båten Elida i Israel. Den 7 oktober vaknade jag till att över tusen människor hade mördats.

Resultatet av detta fruktansvärda mord är också att vi tyvärr i dag ser en förföljelse av judar som bor i vårt land. Vi vet även sedan tidigare att många av de judiska församlingarna har haft problem med att klara säkerheten på sina anläggningar.

Min fråga är därför: Vad gör regeringen för att skydda judiska personers säkerhet, synagogor, skolor och äldreboenden?

Anf. 63 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Tack, Magnus Jacobsson, för frågan!

Det är förfärligt att judar i Sverige döljer sin identitet och att församlingar känner sig nödgade att uppmana sina medlemmar att inte visa vilka de är av rädsla för hot och förföljelse. Precis som ledamoten säger har också judiska församlingar och institutioner under lång tid haft en hotbild mot sig och utsatts för attacker. Detta ökar nu.

Det är därför regeringen har lagt fram ett förslag till riksdagen om att i nästa års budget kraftigt höja det bidrag för säkerhetsåtgärder som finns till civilsamhällets organisationer från 44 miljoner till 74 miljoner och att detta tydligare ska styras efter behov. Det innebär också att det i mycket hög utsträckning kommer att komma de judiska organisationerna och församlingarna till del.

Sedan är det ytterst ett ansvar för staten att garantera människor deras rätt till religionsfrihet, både enskilt och tillsammans med andra.

Anf. 64 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Hemma i Uddevalla möttes de fruktansvärda händelserna i Israel, där alltså terrororganisationen Hamas angrep civila, med att man från palestinska grupper och vänstergrupper gick ut och demonstrerade, jublade och pratade om att utplåna judar. Vi ser samma tendens på nätet. Vi ser hur man har svårt att stå upp för sanningen och till och med sprider rena Hamaslögnar.

Vad gör regeringen för att säkerställa att judar får en bättre situation framgent i Sverige?

Anf. 65 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Vi gör en rad saker. Parisa Liljestränd har nämnt några av dem, bland annat de dialoger vi har med judiska organisationer och församlingar i Sverige. Vi har också en arbetsgrupp på Regeringskansliet, som leds av statsministerns statssekreterare, för att värna judiskt liv i Sve-

rige. Vi inväntar en utredning om detta för att kunna göra ytterligare insatser. Det ska vara en självklarhet att kunna leva fullt ut som jude, synligt, och tillsammans med andra dela den tro och den kultur som man har.

Prot. 2023/24:19
19 oktober

Frågestund

Översyn och stärkande av det humanitära biståndet till Palestina

Anf. 66 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Forssell.

Jag vill börja med att tacka för pausen av utvecklingsbiståndet och den välbehövlige översyn som regeringen nu gör angående biståndet till Palestina. Det är också glädjande att EU gör en gemensam höjning av det humanitära biståndet. Vi är ju en del av EU, så det är också vår höjning.

Samtidigt kan man notera att Hamas själva lägger upp videor där de gräver upp vattenledningar för att bygga bomber. De rånar också biståndsorganisationer på bränsle och andra förnödenheter.

Jag har två frågor: Vad gör Sverige, och vad kan Sverige göra, för att stärka det humanitära biståndet? Och vad gör vi för att det inte i andra, tredje eller fjärde led ska komma Hamas eller någon annan terrororganisation till del?

Anf. 67 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Tack för frågan, Joar Forssell!

Vi har tillsammans fattat beslut om en paus av utvecklingsbiståndet. Samtidigt ska vi göra en översyn, och det är befogat. Jag har varit inne på skälen till det. Mycket av diskussionen har förts utifrån en svensk kontext, att vi ska veta att våra pengar inte går till fel ändamål. Jag vill dock lyfta en annan aspekt som är minst lika viktig: Människor i dessa områden ska veta att våra biståndspengar når fram till dem och inte hamnar i fickorna på terrorister eller hos personer som inte har en glasklar syn i dessa helt fundamentala frågor.

Vi gör nu en översyn av både det humanitära biståndet och utvecklingsbiståndet för att se till att vi arbetar på rätt sätt. Vi kommer också att arbeta väldigt noga tillsammans med våra övriga europeiska och nordiska partner för att hitta gemensamma svar i de här viktiga frågorna.

Anf. 68 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet Forssell!

Det är otroligt viktigt att vi gör allt vi kan för att Hamas ockupation av Gaza ska upphöra. En del i det är såklart att säkerställa att ingen organisation som inte förbehållslöst tar avstånd från Hamas får fortsätta ta emot pengar.

Statsrådet nämner samarbete med EU-länder. Jag undrar hur regeringen arbetar för att samarbeta med USA, som ju också stärker det humanitära biståndet men arbetar för att säkerställa att det inte kommer Hamas till del.

Anf. 69 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Det är flera länder som gör den här typen av översyn – och även paus, ska sägas. Vi välkomnar ett starkt amerikanskt engagemang i den här frågan, både för att försöka hitta en mer långsiktig lösning på pro-

blemen och för att hjälpa människor på plats nu och inte minst få gisslan släppt.

Jag kommer i morgon att ha ett möte med Samantha Power, som är chef för Usaid, om just de humanitära frågorna och hur vi kan arbeta tillsammans framöver.

Ett nytt Öresundsavtal

Anf. 70 NIKLAS KARLSSON (S):

Fru talman! Den 29 oktober i år fyller det så kallade Öresundsavtalet 20 år, det vill säga det skatteavtal som tecknades mellan Sverige och Danmark för att underlätta integration och tillväxt. Framför allt handlade det om att underlätta gränspendling för de människor som bor i Öresundsregionen, det vill säga att kunna bo i Sverige och arbeta i Danmark eller tvärtom.

Men 20 år är en lång tid. Mycket har hänt, samhället har förändrats och behovet av ett nytt avtal är naturligtvis stort, vilket också skatteutskottet har påpekat för regeringen under lång tid. Nu pågår förhandlingar sedan ett och ett halvt år, och ett nytt avtal är på väg fram, något som bland annat finansministern och EU-ministern har uttalat sig om i medier.

Med anledning av detta riktar jag mig till statsrådet Roswall. Vad är statusen i förhandlingarna mellan Sverige och Danmark? Hur nära är vi? När kan vi förvänta oss att ett nytt avtal är på plats?

Anf. 71 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Tack, Niklas Karlsson, för frågan!

Mycket har hänt. Det behövs ett modernare avtal som tar hänsyn till en modern arbetsmarknad. Det är en fråga som är väldigt viktig. Hur kan vi öka pendlingen och integrationen i Norden?

Det har stått still länge. Men den här regeringen och den nya regeringen i Danmark har tagit tag i förhandlingarna, som har legat nere under lång tid. Det är jag stolt och glad över. Förhandlingarna har gått väldigt bra och kommit långt. Utifrån ett svenskt perspektiv är det en fråga om just utjämningsordningen som återstår. Där är vi inte överens.

Exakt när detta kommer att vara klart kan jag inte säga. Men det är som sagt glädjande att förhandlingarna har tagits upp av regeringen och att vi ändå har närmat oss att hitta en lösning på detta. Det här är viktigt, i synnerhet för Öresundsregionen.

Anf. 72 NIKLAS KARLSSON (S):

Fru talman! Jag är glad att förhandlingarna pågår. De påbörjades egentligen under den socialdemokratiska regeringen. Att den nya regeringen har fortsatt med detta är naturligtvis välkommet.

Jag ser fram emot att ett nytt avtal kommer på plats. Det är viktigt för att underlätta för integrationen i Öresundsregionen och göra livet något lite bättre för oss som bor i de södra delarna av landet. Jag ser fram emot att avtalet kommer på plats i närtid.

Anf. 73 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Vi kan träta om vem som satte igång det och vem som slutför det. Men jag är glad över att den här regeringen och även den danska regeringen har tagit tag i det och kommit så pass långt. Det återstår som sagt en del.

Det finns även många andra delar som är viktiga för att öka pendlingen i Öresundsregionen och vid andra av våra gränsövergångar och som vi behöver bli bättre på. Det är av särskilt intresse för oss i Sverige, som har mest gräns till våra nordiska grannar.

Stärkt samarbete med Israel inom forskning och handel

Anf. 74 ERIC PALMQVIST (SD):

Fru talman! Knappt två veckor har förlupit sedan terrororganisationen Hamas bestialiska angrepp på Mellanösterns enda demokrati: Israel. Detta är den värsta pogrom vi sett sedan andra världskriget. Den har fördömts av regeringen, och det är naturligtvis bra. Allt annat vore otänkbart.

Israel är förutom en demokratisk ö, som är omgiven av ett hav av diktaturer, också en framstående nation inom forskning och utveckling. Med anledning av detta och det nyligen inträffade vill jag fråga bistånds- och utrikeshandelsminister Johan Forssell om regeringen avser att manifesteras sitt stöd till Israel även genom att verka för att ytterligare stärka samarbetet inom bland annat forskning och handel.

Anf. 75 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Tack för frågan, Eric Palmqvist!

Jag som utrikeshandelsminister och vi som regering ser alltid positivt på mer handel och mer forskningssamarbeten över nationsgränserna. Som ett litet, handels- och exportberoende land sitter det i vårt dna.

Just nu har vi dock arbetat mer med den akuta situationen – över hundra personer är tagna som gisslan, och alla har sett de fruktansvärda bilderna från sjukhuset häromdagen. Vi har försökt kanalisera stöd, få ett stopp på Hamas fruktansvärda terror och hjälpa svenskar på plats med en säker återresa tillbaka. Det har varit vårt främsta fokus just nu.

Framgent kommer vi naturligtvis att se över möjligheterna till ytterligare forskningssamarbeten, till exempel med Israel. Men just nu är det viktigt att prioritera.

Anf. 76 ERIC PALMQVIST (SD):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret.

Det är en rimlig prioritering. Men givet omständigheterna och det faktum att handel och handelsutbyte också är en form av bistånd och ett ställningstagande skulle jag vara tacksam om ministern kan ge exempel på vilka steg man kan tänka sig. Det gäller kanske inte i det mest akuta skedet utan i kommande skede.

Anf. 77 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Det UD har gjort sedan den 7 oktober är att vi har försökt nå ut till och har varit i kontakt med svenska företag. Flera av dem har påverkats direkt av den urskillningslösa raketbeskjutningen. Vi försöker

hjälpa svenska företag på plats att verka så normalt det går i den exceptionella situationen.

Israel är ett framstående land vad gäller forskning och utveckling och har några av världens allra mest tekniskt avancerade företag. Jag hoppas att vi inom en snar framtid ska kunna återgå mer till det normala och lägga fokus på hur vi ska kunna utveckla det samarbetet.

Statens engagemang för svenska världsarv

Anf. 78 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C):

Fru talman! I går var jag på ett seminarium om Sveriges 15 världsarv, som vi gemensamt har att vårda och bevara för all framtid, med utgångspunkt i den världsarvskonvention som Sverige har förbundit sig till. Bland dessa världsarv ryms exempel på vår kultur, natur och teknikhistoria. I min egen hemtrakt, i Halland, finns ett av dessa världsarv: Grimeton radiostation.

Oberoende av färg på regeringen har statens intresse för våra världsarv varit rätt begränsat genom åren. Under de 40 år som konventionen funnits och varit underskriven av Sverige har staten inte tagit något större ansvar och har framför allt inte tillfört några medel.

För några år sedan togs en nationell världsarvstrategi fram.

Vad avser den här regeringen att göra för att stärka det statliga engagemanget i våra världsarv?

Anf. 79 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Stort tack, ledamoten, för frågan!

När det kommer till både våra världsarv och våra kulturarv i Sverige har vi onekligen ett arbete framför oss. Jag tror att många av oss och många delar av samhället har vaknat upp vad gäller både världsarven och kulturarven. Ibland är de samma, men ibland skiljer de sig åt. Jag tycker att det finns en ny förståelse och uppfattning generellt i vårt land, i samhällets alla delar, om att vi behöver börja jobba med både omhändertagande och underhåll men också beredskap kopplat till våra kulturarv och världsarv.

Den här regeringen har för avsikt att ta ett större ansvar för de här frågorna än man har gjort tidigare. Det har vi även aviserat i budgeten.

Anf. 80 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C):

Fru talman! Det är bra att regeringen har vaknat upp när det gäller frågan och att man ser att det är viktigt.

Men jag vill återkomma till just världsarven. Vad, rent konkret, har regeringen för strategi och tankar där? Vi kan se att det inte har tillsatts några extra medel i budgeten för just världsarven. Det är inget nytt för just denna regering. Så har det varit i 40 års tid. Men vad är denna regerings ambitioner vad gäller våra världsarv?

Anf. 81 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Det är alltså inte regeringen som är yrvaken i frågan. Hela vårt land har i och med den nya situationen vad gäller trygghet och säkerhet både inåt och utåt, med hoten som nu finns runt omkring oss, ett helt

annat fokus på beredskapsfrågor generellt. Vi jobbar mycket mer med det än någon regering har gjort sedan andra världskriget.

När det gäller världsarven och kulturarven arbetar regeringen intensivt med att kunna tillgodose att våra kulturarv och världsarv blir tillgängliga för så många som möjligt och får möjlighet att verka och vara i nuet men också i framtiden.

Prot. 2023/24:19
19 oktober

Frågestund

Kulturlivet och medlen till studieförbunden

Anf. 82 AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Kulturministern sa nyss att kulturen är större än det som sker i Stockholm, och den här regeringen vill främja kultur i hela landet. Men nu börjar vi dessvärre se konsekvenserna av regeringens dråpslag mot studieförbunden, och det rör just kultur i hela landet.

Häromdagen meddelade Kulturens Bildningsverksamhet, ett av de tio statsbidragsberättigade studieförbunden, att man kommer att avveckla sin verksamhet. Det sker med hänvisning till de stora nedskärningarna i studieförbundens budget. Man bedömer det helt enkelt omöjligt att driva verksamheten vidare.

Kulturens Bildningsverksamhet är just det studieförbund som har ett direkt fokus på konst och kultur. Man jobbar för att alla ska kunna ta del av och utöva kultur i hela landet. Man stöttar sång, teater, dans och filmverksamhet. Man samverkar med 400 kulturföreningar runt om i landet, som nu tvingas till nedläggning.

Hur avser kulturministern att agera för att hantera skadeverkningarna på kulturlivet av regeringens folkbildningspolitik?

Anf. 83 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Det har nog inte undgått någon att vi befinner oss i en ekonomisk vinter och att inflationen är det som är vår absolut största fiende, både för enskilda löntagare och för landet i stort.

Den här regeringen har lagt fram en budget i en mycket svår tid, där vi av skäl som den här kammaren precis har diskuterat har valt att fokusera på inre och yttre säkerhet. Vi gör också en växling från studieförbunden till folkhögskolorna där studieförbunden får stå tillbaka till förmån för att vi ändå ökar på budgeten för folkhögskolorna. Vi anser att vi behöver främja en politik som sätter fler människor i arbete, och där anser vi att folkhögskolorna bär ett stort ansvar.

Med detta sagt kommer jag naturligtvis som kulturminister att noggrant följa vad som händer i frågan om att studieförbunden fortfarande ska kunna verka och erbjuda kultur till nya kulturutövare och kulturkonsumenter i hela Sverige.

Anf. 84 AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jag tackar kulturministern för svaret. Det framstår som näst intill felaktigt att påstå att regeringen vill främja kultur i hela landet när den är så nedprioriterad.

Många är oroliga för trestegsraketen i nedskärningarna. Jag hör vad kulturministern säger om att följa utvecklingen. Det var också något

kulturministern sa i en intervju i DN, det vill säga man vill se vilken ny verksamhet som kan växa fram till följd av nedläggningarna.

Kommer kulturministern att agera för att förhindra nedskärningarna i studieförbunden kommande år, givet att vi faktiskt ser en negativ utveckling?

Anf. 85 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Det är ingen hemlighet att jag och ledamoten Lind har olika syn på vad det är som främjar kulturen i hela landet. Jag tror på att det finns någonting som också sker utöver det offentliga. Där de offentliga medlen upphör pågår också annan verksamhet, och vi behöver främja att den verksamheten får uppmärksamhet och får blomstra.

Kopplat till studieförbunden ska man komma ihåg att det finns också mycket annan kulturell verksamhet. Regeringen fortsätter nu satsningen på 100 miljoner kronor, det vill säga statens satsning på kulturskolorna. Det är ett sätt att fortsätta att främja kulturen.

Omprövning av det svenska biståndet till Palestina

Anf. 86 STEFAN OLSSON (M):

Fru talman! Min fråga går till bistandsministern.

Kan han tänka sig att ompröva den svenska biståndspolitiken för Palestina? Ett centralt mål för den svenska Palestinapolitiken har varit att stötta arbetet med att bygga en demokratisk palestinsk stat som kan utgöra en seriös motpart till Israel, som kan framförhandla en hållbar fred folken emellan.

Nu är det krig mellan Israel och Hamas igen, och stödet för den anti-demokratiska rörelsen har varit förvånansvärt stort. Det tycks mig därför som att demokratibiståndet till Palestina inte har haft någon effekt. Är det då inte rimligt att både pausa biståndet tillfälligt och även göra ett större omtag av politiken?

Anf. 87 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Jag tackar Stefan Olsson för frågan.

Vi gör en form av omprövning redan nu genom att en ordentlig översyn görs. Det gäller både utvecklingsbiståndet och det humanitära biståndet. Men den paus vi har pekat på gäller enbart utvecklingsbiståndet. Varför det är viktigt att behålla det humanitära biståndet är uppenbart för alla, oavsett vems ”fel” det är. Vi pekar naturligtvis på terrororganisationen Hamas, men det finns också enskilda saker, till exempel sjukhuset, där det ännu inte finns mer information. I ett svårt läge måste vi hjälpa människor som far illa.

När översynen är klar är vi redo att fatta mer långsiktiga beslut. Jag vill inte föregripa det beslutet i dag. Vi har bett Sida att inkomma med information senast den 1 december. Då kommer vi noggrant att analysera detta.

Vi vill inte fatta den typen av viktiga beslut i affekt, utan vi vill ha fakta och klarhet på bordet. När vi får det ska vi värdera informationen och fatta beslut framåt.

Anf. 88 CECILIA ENGSTRÖM (KD):

Fru talman! EU-kommissionen har sagt att de ska lägga fram förslag som förenklar för företagen. Men vi kan konstatera att många av förslagen är allt annat än enkla. De har kommit med en lång rad direktiv och förslag på skatteområdet i en osannolik hastighet de senaste tio åren.

Ett stort antal skattedirektiv har genomförts, men varken regeringar eller näringslivet hinner utvärdera de synpunkter och förslag som kommer. När man inte gör ordentliga konsekvensanalyser är det svårt att veta vad effekterna blir. När förslagen inte förankras tillräckligt kommer det inte att bli lätt att implementera och efterleva dem.

Min fråga går till EU-minister Jessika Roswall. Vad gör Sverige för att mota denna skattehysteri från EU-kommissionen?

Anf. 89 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Det krävs enhällighet för att fatta beslut på EU-nivå om skatter. Där har Sverige unisont varit överens om att EU inte ska ha behörighet att fatta beslut i dessa frågor.

Jag tycker inte att det är en skattehysteri, men frågan är vad regeringen gör. Jo, regeringen satsar på krångelminskning. Det låg högt på agendan under ordförandeskapet, och vi fick gehör för flera saker. Mängden regler minskade med ett par procentsatser, och en del regler blev enklare. Det här är oerhört viktigt för svenska företag och för EU. Om vi ska klara våra framtida utmaningar, till exempel med fortsatt stöd till Ukraina, behöver vi få igång tillväxt och produktion i EU. Där har jag mitt fokus, och vi jobbar kontinuerligt med dessa frågor.

Strategi för psykisk hälsa och suicidprevention

Anf. 90 ANNA VIKSTRÖM (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Jakob Forssmed.

Den 1 september presenterades ett förslag på en tioårig strategi för psykisk hälsa och suicidprevention. 13 berörda organisationer har därefter skrivit i en debattartikel att det är oroande att varken socialministern eller de 26 myndigheter som har tagit fram förslaget kan svara på vilka resurser som behövs och hur den konkreta planen ser ut framöver. Nu görs också besparingar i både kommuner och regioner inom de områden som är väsentliga för suicidprevention och psykisk hälsa, till exempel skolan och vården.

Hur ser planen ut för att genomföra strategin och höja ambitionen för suicidprevention och psykisk hälsa med de resurser som krävs?

Anf. 91 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Jag tackar Anna Vikström för en mycket angelägen fråga. Jag är glad för det underlag vi har fått från dessa 26 myndigheter, som ska användas för att ta fram en nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention.

Det är viktigt att vi ser psykisk hälsa som en uppgift för hela samhället och inte något där vi säger till vården att man ska ta hand om den psykiska

ohälsan. Då kommer vi inte till rätta med problemen, som vi inte minst ser med en ökande psykisk ohälsa bland unga tjejer. Det är mycket oroande. Där krävs ju andra insatser. Det krävs många insatser. Jag är glad för det stora engagemanget från organisationerna inom de här frågorna.

Vi kommer förstås att arbeta aktivt för att regeringen ska fatta beslut om denna strategi och om åtgärder som följer av strategin. Det är viktigt att man resursätter men också ser att det är många aktörer som kan bidra, inte bara de 26 myndigheterna. Men det är en väldigt bra start för det här arbetet.

Det svenska biståndet till UNRWA

Anf. 92 YASMINE ERIKSSON (SD):

Fru talman! För drygt en vecka sedan gick den islamistiska terrororganisationen Hamas in i Israel och utförde omfattande terroråd mot israeler och turister. Efter detta kom regeringen och Sverigedemokraterna överens om att pausa utvecklingsbiståndet till Palestina, vilket var klokt.

Men eftersom det humanitära biståndet kvarstår vill jag fråga statsrådet Forssell om FN:s hjälporganisation för palestinska flyktingar, UNRWA. Det är en organisation som bland annat kritiserats för att ha finansierat läromedel med antisemitiskt innehåll.

Utbildning är en del av det humanitära biståndet, och Sida uppger att vi i år betalar miljontals kronor till UNRWA. Min fråga är därför om Sverige i fortsättningen kommer att betala ut stöd till denna kritiserade organisation.

Anf. 93 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Tack, Yasmine Eriksson, för frågan!

Den översyn vi nu gör gäller hela biståndet, både det humanitära biståndet och utvecklingsbiståndet. Vi gör den för att vara helt säkra på att svenska biståndsmedel inte går till aktörer vars syn på terror inte är glasklar. Här finns inget utrymme för att vela, utan detta är helt grundläggande och fundamentalt – både för att svenska skattebetalare ska känna sig trygga med att deras 56 miljarder, som biståndsbudgeten faktiskt uppgår till i år, används på ett effektivt sätt och framför allt för de människor som ska få ta del av dessa pengar.

Det finns kritik mot UNRWA. Detta kommer att analyseras i rapporten, som ska vara klar den 1 december. Ibland är exemplen från ganska många år tillbaka i tiden, men vi kommer att titta på detta noggrant och stå redo att fatta mer långsiktiga beslut efter att vi fått rapporten den 1 december.

Sveriges stöd till UWC Red Cross Nordic

Anf. 94 CATARINA DEREMAR (C):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Johan Forssell, men jag önskar att Nordenminister Jessika Roswall lyssnar lite extra.

I Nordiska rådet arbetar vi för att stärka unga människors mobilitet, inte minst när det gäller utbildning.

UWC Red Cross Nordic finns i Fjaler i Norge. Det kom till tack vare samarbete mellan Sveriges och Norges statsministrar 1991. Här går elever från hela världen vars kunskap och förståelse om varandras bakgrund byggs upp på ett väldigt effektivt och fint sätt. Det är något som världen behöver mer av i dessa dagar.

Nu har regeringen bestämt sig för att dra tillbaka pengarna i budgeten från Sverige till denna skola, så jag vill fråga statsrådet vad han avser att göra för att samarbetet kring UWC Red Cross Nordic ska kunna fortsätta.

Anf. 95 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Tack, Catarina Deremar, för frågan!

Jag får väl inleda med att bara konstatera att jag som biståndsminister inte fattar beslut om varje enskild organisation eller varje enskilt anslag i den delen. Jag får gå tillbaka till departementet och titta på just det här anslaget.

Vi samarbetar med flera hundra olika organisationer, och det är väldigt många olika anslag. Men vi lever i en värld där vi har ett bistånd som är generöst. Sverige är ett av fem länder i världen som når upp till FN:s mål om 0,7 procent av bni. Men det är inte obegränsat. Vi måste hela tiden göra olika prioriteringar.

En sådan prioritering för oss har varit ett kraftfullt men också långsiktigt stöd till Ukraina. Det är lätt att säga, men det är svårare att göra. Ska man genomföra det i praktiken måste man skära i andra utgifter. Så ser verkligheten ut, annars går inte ekonomin ihop. Vi gör hela tiden olika avvägningar i detta för att få en så bra helhet som möjligt utifrån de tydliga prioriteringar vi har gjort.

När det gäller just den fråga som Catarina Deremar ställer får jag gå tillbaka till departementet och återkomma senare.

Regeringens strategi mot terror och våld

Anf. 96 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till Parisa Liljestrand.

I dag bär jag tre viktiga symboler: en landslagströja, en pin med EU-flaggan och svenska flaggan och två armband som barn har gjort. De symboliserar framtidstro och samarbete och hedrar offren i Bryssel.

Fru talman! Det är i tider som dessa vi svenskar inte ska låta oss söndras. Vi måste stå enade som folk och land mot ondskan som försöker vända oss mot varandra.

Med tanke på den nyligen inträffade händelsen och terroristattacken i Bryssel som tragiskt drabbade svenska medborgare för att de bar våra älskade färger blått och gult och den alltmer oroande ökningen av våldsbrott mot oskyldiga medborgare i landet, skulle ministern i stora drag kunna beskriva den mångfasetterade strategi som regeringen har för att motverka det vi ser just nu?

Anf. 97 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Det är onekligen så att vi alla är mycket illa berörda av dådet i Bryssel. Våra tankar går naturligtvis i första hand till de drabbade och deras nära och kära.

När det gäller den situation och den verklighet vi befinner oss i just nu här i Sverige är detta inte okänd materia för oss, utan det är frågor som vi har jobbat hårt med ända sedan regeringsskiftet. Man kan säga att hela regeringens budget fokuserar på att i ett mycket tufft ekonomiskt läge ändå lägga resurser på att bekämpa de stora samhällsproblemen.

Det är också därför vi har ökat resurserna markant för att stärka både inre och yttre säkerhet. Vi gör en rad åtgärder i detta. Jag tror att jag förargar fru talman om jag tar tiden att läsa upp alla. Men jag kan försäkra ledamoten om att den här regeringen tar hoten på mycket stort allvar och arbetar hårt och effektivt med att se till att trygga tillvaron för våra medborgare.

Fritidskortet och arbetet mot gängkriminalitet

Anf. 98 DAN HOVSKÄR (KD):

Fru talman! Många barnfamiljer har det tufft att få ihop sin ekonomi just nu. Allt fler oroar sig över om de kommer att ha råd med olika fritidsaktiviteter.

För många barn och ungdomar har också hösten präglats av skjutningar och gängkriminalitet, som sjunker allt lägre i åldrarna.

Kristdemokraterna har under en längre period jobbat med att försöka införa ett fritidskort för alla barn mellan 8 och 16 år laddat med ekonomiskt stöd till deltagaravgifter i ledarledda aktiviteter för föreningsliv och kulturskolor. Barn från socioekonomiskt utsatta hushåll ska få ett högre stöd.

Vi är glada för att fritidskortet införs nästa år. Fritidskortet handlar om gemenskap, identitet och goda förebilder. Barn och ungdomar blir välkomnade till en samhörighet som erbjuder något annat än gängen.

Min fråga går till Jakob Forssmed. Vilka effekter kommer fritidskortet att få för att förebygga att barn och ungdomar dras in i gängkriminalitet?

Anf. 99 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Tack, Dan Hovskär, för frågan!

Vi behöver väva en mycket starkare väv runt dem, inte minst grabbar, som löper risk att dras in i de kriminella gängen. Då krävs det många insatser: bättre föräldrastöd, att vi bryter sekretess så att socialtjänst, skola och polis kan samverka och prata med varandra, tidigare insatser riktade till familjer och inte minst alternativ – gemenskaper där man kan bli sedd och få en identitet, det som ofta lockar in de här killarna i de kriminella gängen.

Det är min uppfattning att ingen ska behöva avstå från sådana fritidsaktiviteter av ekonomiska skäl. Därför är jag glad över att vi jobbar på för att kunna införa fritidskortet. Jag tror att det tillsammans med andra åtgärder kan ha effekt, framför allt att ge en bättre och mer glädjefylld och meningsfull fritid för många. En effekt av detta blir att vi erbjuder kärleksfulla, goda gemenskaper som alternativ till dem som vill slita barnen in i mörkret.

Anf. 100 OLLE THORELL (S):

Fru talman! Min fråga går till biståndsministern. Bilderna från Israel och Gaza är fruktansvärda. De civila dödssoffren är tusentals, och många, många barn har dött i meningslösa massakrer.

Vi socialdemokrater står upp för folkrätten och de mänskliga rättigheterna och för att krigets lagar måste följas av alla. Alla ansträngningar måste också göras för att skydda civilbefolkningen, både israeler och palestinier.

Vi tycker inte att det är fel att man gör en översyn av biståndet och kvalitetssäkrar det. Vi tycker däremot att det är fel att stoppa utbetalningarna av utvecklingsbistånd till Palestina. Detta riskerar bara att driva folk i händerna på Hamas och öka radikalisering och extremism.

Men min fråga gäller det humanitära biståndet. Många andra länder har gått ut och sagt att de nu kommer att öka det humanitära biståndet för att minska lidandet i Gaza, men från den svenska regeringen har det hittills varit tyst. När kommer besked om detta?

Anf. 101 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Tack, Olle Thorell, för frågan! Det stämmer att vi har beslutat oss för att göra en paus i utvecklingsbiståndet, mot bakgrund av att vi har en helt ny situation efter den 7 oktober. Det är viktigt att vi kvalitetssäkrar det svenska biståndet så att det inte går till fel aktörer eller till aktörer som inte har en glasklar syn på terror.

Samtidigt som detta sker pågår det humanitära stödet; det är inte pausat. Vi är också en del av den europeiska unionen, som häromdagen bekräftade att man kommer att öka de humanitära biståndsinsatserna i landet. Vi tittar naturligtvis alltid på möjligheterna att från svensk sida öka detta ytterligare i ljuset av de behov som finns, men det är komplicerat. Det handlar inte bara om att anslå medel utan också om möjligheten att nå fram till människor med dessa biståndsmedel. Vi har även i medierna kunnat ta del av rapportering som visar att de möjligheterna tyvärr är fortsatt rätt begränsade. Vi hoppas att detta ska förändras.

Psykisk ohälsa hos barn och unga

Anf. 102 LEONID YURKOVSKIY (SD):

Fru talman! Min fråga riktar sig till socialminister Forssmed. Folkhälsomyndigheten publicerade för drygt en vecka sedan en rapport om psykisk ohälsa och suicid i Sverige, och vi kan tyvärr konstatera att utvecklingen fortsätter gå i fel riktning. Sedan 2008 har uttaget av adhd-läkemedel, bland både flickor och pojkar, mångdubblats. Antalet barn som vårdas i psykiatri har flerdubblats. Antalet barn som tar ut antidepressiva läkemedel har också flerdubblats. Detta handlar om barn, hundratusentals. Det är en folkhälsofråga.

Nuläget är i sig fullständigt oacceptabelt, framför allt för individen som drabbas. Men det är också så att Sverige som land riskerar sin livskraft med en svagare och faktiskt olyckligare befolkning.

Hittills har politikens åtgärder bevisligen inte fungerat, och därför är min fråga: Vilka nya och framför allt konkreta åtgärder kommer regeringen att vidta för att vända utvecklingen?

Anf. 103 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Tack, ledamoten, för en mycket angelägen fråga! Detta är en väldigt bekymmersam situation. Ett av de första beslut jag fattade var att öka medlen till barn- och ungdomspsykiatri men samtidigt ställa krav på att man måste förbättra sig i regionerna när det gäller tillgänglighet.

Vi har tillsatt en utredning om en haverikommission vid självmord, som i relativ närtid levererar sitt betänkande. När det har skett ett självmord ska vi alltså titta på vad som har brustit och vad vi kan göra bättre så att det inte inträffar igen, för att hela tiden förbättra oss i det suicidpreventiva arbetet. Men som frågeställaren beskriver är det uppenbart att detta inte är något som vi kommer att kunna ta hand om enbart med vårdens resurser.

Som exempel kan nämnas en åtgärd som vi har vidtagit, nämligen att vi har bett Folkhälsomyndigheten att titta på sambanden mellan en intensiv skärmanvändning, sociala medier, och psykisk ohälsa. Det finns många forskare som menar att detta är en delförklaring till en explosion när det gäller psykisk ohälsa. Vi vet att det tränger undan sömn, gemenskap och fysisk aktivitet. Men också innehållet och det sätt på vilket plattformarna utformas riskerar att driva psykisk ohälsa. Därför är det oerhört angeläget med rekommendationer.

Kartläggning av den ökade exporten till Rysslands närområde

Anf. 104 AIDA BIRINXHIKU (S):

Fru talman! Sveriges ökade export till Rysslands närområde väcker misstankar om att sanktionerna kringgås, och det var mot denna bakgrund som jag lämnade in en skriftlig fråga den 9 augusti. En vecka senare gav regeringen Kommerskollegium i uppdrag att kartlägga detta, och det är givetvis välkommet även om det kan ifrågasättas varför detta uppdrag inte gavs tidigare, med tanke på att exporten har ökat kraftigt under flera månader och dessutom var särskilt påtaglig i maj. Detta borde ha väckt misstankar hos regeringen tidigare.

Det är helt grundläggande att sanktionerna mot Ryssland genomförs på ett enhetligt och effektivt sätt och att Sverige och EU stöttar Ukraina i ord och handling.

I augusti framfördes att kartläggningen skulle vara färdig i närtid, men några närmare besked har inte lämnats. Därför vill jag fråga när kartläggningen kommer att redovisas och vilka åtgärder regeringen avser att vidta.

Anf. 105 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Tack, Aida Birinxhiku, för frågan! Detta är en viktig fråga för regeringen. Det stämmer att vi har gett Kommerskollegium i uppdrag att ta fram en analys av detta. Kunde detta uppdrag ha getts tidigare? Ja, möjligen. Men samtidigt ska man komma ihåg att denna statistik förändras från månad till månad och från vecka till vecka. Det är viktigt att kunna se på läget över lite tid för att kunna dra slutsatser; det förändras alltså löpande.

Uppdraget har getts. Jag var på Kommerskollegium i förrgår och diskuterade detta, bland annat. Arbetet pågår, och det kommer att presenteras för regeringen när det är klart. Vi är måna om att denna analys sker noggrant och samlat.

Vilka åtgärder kan då komma att bli aktuella? Det beror naturligtvis på vad som framgår av analysen. Jag tänker inte spekulera i det nu. Men det är viktigt för regeringen att vi säkerställer att inga svenska företag gör affärer med Ryssland på det sätt som har beskrivits.

IS-återvändares arbete med barn och unga

Anf. 106 MONA OLIN (SD):

Fru talman! Min fråga går till Jakob Forssmed. I Expressens granskning, som släpptes så sent som i morse, framkom att mer än var fjärde återvändare har fått jobb med barn, unga och utsatta, som barnskötare, ungdomsledare, lärare och socialsekreterare. Särskilt lyfts att de arbetar med barn och unga som är utsatta. Vi vet att radikalisering är en stor del av det som IS-återvändare ägnar sig åt.

Sverigedemokraterna är oerhört tydliga. Barn och unga ska växa upp i trygghet och säkerhet och inte vara beroende av eller inspireras av offentligt anställda IS-återvändare. Hur avser ministern att agera för att säkerställa att IS-återvändare inte arbetar med utsatta barn och unga?

Anf. 107 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Tack, ledamoten, för frågan! Det som står i Expressen är förstas förfärlig läsning. Personer som ansluter sig till IS har förstas ingen plats i svensk skola. Dessa personer, som redan har uppmärksammats på olika sätt, tycks i flera avseenden ha lyckats lura systemet och fått anställning i skolan, i synnerhet.

Detta behöver vi analysera vidare. Vi arbetar på en lång rad punkter, inte minst för att göra det möjligt att ha mindre sekretess i olika sammanhang så att man får bättre koll på denna typ av situationer. Det har bland annat lagts fram tilläggsdirektiv till Skolsäkerhetsutredningen, och det har även inletts ett arbete med att utöka registerkontroller, som Lotta Edholm har på sitt bord. Vi ser naturligtvis även över möjligheten att vidta de åtgärder som behövs och följer detta noga.

Nordiskt samarbete mot gängvåld

Anf. 108 MALIN LARSSON (S):

Fru talman! Sista frågan går till statsrådet Jessika Roswall. Det eskalerande gängvåldet i Sverige väcker oro i våra nordiska grannländer. I Finland, Norge och Danmark pågår en debatt om rädsla för spridningseffekter.

Detta är en oro vi behöver ta på allvar. Vi behöver tillsammans ha en dialog om hur vi kan samarbeta med myndigheter i hela Norden för att förhindra att vi får se en liknande våldsspiral i fler nordiska länder.

Vi kan lära av varandra, bland annat om hur man jobbar förebyggande för att förhindra att ungdomar dras in i gängkriminalitet. Om vi inte hanterar och pratar om denna oro med våra grannar riskerar vi i längden den nordiska integrationen. Har Nordenministern haft någon kontakt med sina

kollegor runt om i Norden för att diskutera den här frågan och hur vi tar oss an den gemensamt?

Anf. 109 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Tack, Malin Larsson, för en viktig fråga!

Den våldsvåg som vi ser i Sverige saknar motstycke. Det är som alla vet en av regeringens absolut högst prioriterade frågor att stoppa denna utveckling med alla till buds stående medel, även nya. Vi vet också att den organiserade brottsligheten inte stannar vid gränsen, utan vår situation riskerar att drabba även våra grannländer eftersom brottsligheten till sin natur är gränsöverskridande. Det finns kopplingar mellan svenska kriminella nätverk och andra aktörer i Norden.

Jag delar Malin Larssons uppfattning att det är otroligt viktigt med ett internationellt och nordiskt samarbete här, och här samarbetar våra nordiska kollegor. Jag samarbetar med mina ministerkollegor, och jag vet att justitieministrarna har träffats och har regelbunden kontakt. Jag vet också att statsministrarna både träffas och har regelbunden löpande kontakt på telefon och på andra sätt. Vi är helt överens om att det behövs ett ökat nordiskt samarbete här.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 13 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2023/24:24 Sänkt skatt på bensin och diesel och sänkt skatt på jordbruksdiesel

EU-dokument

COM(2023) 582 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av direktiv 2014/62/EU vad gäller vissa rapporteringskrav

COM(2023) 584 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av direktiv 2007/2/EG vad gäller vissa rapporteringskrav för infrastrukturer för rumslig information

COM(2023) 591 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EG) nr 80/2009, (EU) nr 996/2010 och (EU) nr 165/2014 vad gäller vissa rapporteringskrav inom vägtransporter och luftfart

COM(2023) 592 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/12/EG, 2009/33/EG och (EU) 2022/1999 samt rådets direktiv 96/67/EG vad gäller vissa rapporteringskrav inom vägtransporter och luftfart

COM(2023) 596 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av direktiv 2013/34/EU vad gäller tidsfristerna för antagande av standarder för hållbarhetsrapportering för vissa sektorer och vissa tredjelandsföretag

§ 14 Anmälan om interpellationer

Prot. 2023/24:19
19 oktober

Följande interpellationer hade framställts:

den 18 oktober

2023/24:88 Konsekvenserna av höjd skatt på husbilar

av *Gunilla Svantorp* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:89 Regeringens engagemang i kulturskolan

av *Linus Sköld* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2023/24:90 Konsekvenser av neddragningarna på studieförbunden

av *Linus Sköld* (S)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2023/24:91 Landsbygdens förutsättningar

av *Eric Palmqvist* (SD)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:92 Begränsningsförslag av PFAS-kemikalier

av *Beatrice Timgren* (SD)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:93 Sökbarhet för anmälningar som gäller barn

av *Eva Lindh* (S)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 18 oktober

2023/24:128 Kunskap om lipödem

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2023/24:129 En förstärkt diplomatisk representation i Mongoliet

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:130 Gårdsförsäljning

av *Karin Sundin* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:131 Skatteregler för donation av överblivna varor inom detaljhandeln

av *Stina Larsson* (C)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:132 Lagrådet och sänkt reduktionsplikt

av *Rickard Nordin* (C)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:133 CSN för gymnasiestudier på folkhögskolor

av *Laila Naraghi* (S)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

Prot. 2023/24:19
19 oktober

2023/24:134 Stärkt kompetens inom äldreomsorgen

av *Serkan Köse* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:135 Norrbotniabanan

av *Åsa Karlsson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:136 Ett återtagande av erkännandet av Palestina som stat

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:137 Industriträning av skarpsill

av *Tomas Kronståhl* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:138 Solidaritetsakt gentemot Israel

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:139 AI-kommissionen

av *Josef Fransson* (SD)

till statsrådet Erik Slottner (KD)

§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 18 oktober

2023/24:86 Kostnader för Gotlands civilförsvär

av *Hanna Westerén* (S)

till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2023/24:88 Organiserad brottslighet i svensk sjukvård

av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2023/24:93 Missbruket av lustgas

av *Ewa Pihl Krabbe* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:87 Pengar till sjukvården

av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2023/24:90 Interna elnät mellan olika byggnader och fastigheter

av *Monica Haider* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:89 Arbetsuskadeutredningen

av *Jessica Rodén* (S)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2023/24:91 Generationsväxling av småskaligt jordbruk i Norrlands inland

av *Anna-Caren Säterberg* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:92 Finansiering av Sveriges 3R-center

av *Rebecka Le Moine* (MP)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:94 Skolinspektionens rapport om grundskolor i kommuner med låg utbildningsnivå

av *Mattias Eriksson Falk* (SD)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2023/24:95 FN-missions uttalande om händelser i Nagorno-Karabach

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:97 Resurser till energi- och klimatrådgivare

av *Rickard Nordin* (C)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:98 Den ekonomiska situationen för officersaspiranter inom försvaret

av *Mikael Larsson* (C)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2023/24:99 Utbetalning av EU-stöden

av *Mikael Larsson* (C)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:100 Allmänna handlingar i elektroniskt format

av *Björn Söder* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:101 Regeringens agerande kring fjärrvärmepreiser

av *Rickard Nordin* (C)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:102 Regeringens hantering av en proposition kring reduktionsplikten

av *Rickard Nordin* (C)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:103 HVB-marknaden och välfärdsbrottslighet

av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2023/24:105 Färdplan och teknikval för den tredje elkabeln till Gotland

av *Hanna Westerén* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:104 Azerbajdzjans fängslande av doktor Gubad Ibadoghlu

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:106 COP 10

av *Tobias Andersson* (SD)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:107 Tildelningen av effekt i elnätet

av *Birger Lahti* (V)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:108 Nordiskt samarbete om jobb och utveckling för unga

av *Per-Arne Håkansson* (S)

till statsrådet Jessica Roswall (M)

2023/24:111 Statsministerns uttalande om säkerhetshot

av *Linus Lakso* (MP)

till statsminister Ulf Kristersson (M)

Prot. 2023/24:19
19 oktober

2023/24:109 Fysikens lagar i elsystemet

av *Linus Lakso* (MP)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:110 Nordirland och nya lagar om straffrihet

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:112 Kostnadsberäkning för havskablar

av *Linus Lakso* (MP)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:113 Framtiden för svensk filmproduktion

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2023/24:119 Kreditgarantier till kärnkraft och teknikneutralitet

av *Linus Lakso* (MP)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 15.11.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.46 och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

GERGÖ KISCH

/Olof Pilo

§ 1 Val av ledamöter i Nordiska rådets svenska delegation	1
§ 2 Val av suppleanter i Nordiska rådets svenska delegation	1
§ 3 Justering av protokoll.....	2
§ 4 Avsägelse.....	2
§ 5 Anmälan om kompletteringsval.....	2
§ 6 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	2
§ 7 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
§ 8 Svar på interpellation 2023/24:56 om Skolinspektionens utökade uppdrag	3
Anf. 1 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	3
Anf. 2 LINUS SKÖLD (S)	4
Anf. 3 ANDERS ALFTBERG (SD).....	5
Anf. 4 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	5
Anf. 5 LINUS SKÖLD (S)	6
Anf. 6 ANDERS ALFTBERG (SD).....	7
Anf. 7 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	7
Anf. 8 LINUS SKÖLD (S)	7
Anf. 9 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	8
§ 9 Svar på interpellation 2023/24:20 om nedskärning av stödet till utvecklingsforskning	8
Anf. 10 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	8
Anf. 11 OLLE THORELL (S).....	9
Anf. 12 ROBERT STENKVIST (SD).....	10
Anf. 13 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	11
Anf. 14 OLLE THORELL (S).....	12
Anf. 15 ROBERT STENKVIST (SD).....	13
Anf. 16 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	13
Anf. 17 OLLE THORELL (S).....	14
Anf. 18 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	14
§ 10 Svar på interpellation 2023/24:21 om reformagendan för biståndet.....	15
Anf. 19 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	15
Anf. 20 OLLE THORELL (S).....	15
Anf. 21 PONTUS ANDERSSON GARPVALL (SD).....	16
Anf. 22 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	17
Anf. 23 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	17
Anf. 24 OLLE THORELL (S).....	18
Anf. 25 PONTUS ANDERSSON GARPVALL (SD).....	19
Anf. 26 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	19
Anf. 27 OLLE THORELL (S).....	20
Anf. 28 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	21
§ 11 Svar på interpellation 2023/24:69 om demokratin i Guatemala.....	22
Anf. 29 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	22
Anf. 30 TOMAS ENEROTH (S)	22
Anf. 31 MATHIAS TEGNÉR (S)	23
Anf. 32 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	23

Anf. 33	TOMAS ENEROTH (S)	24
Anf. 34	Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	25
Anf. 35	TOMAS ENEROTH (S)	26
Anf. 36	Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	27
Ajournering		27
Återupptaget sammanträde		27
§ 12 Frågestund		27
Anf. 37	TREDJE VICE TALMANNEN	27
<i>EU-samarbete för att motverka terrorism</i>		28
Anf. 38	LINNÉA WICKMAN (S)	28
Anf. 39	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	28
Anf. 40	LINNÉA WICKMAN (S)	28
Anf. 41	Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	28
<i>Den judiska kulturen i Sverige</i>		29
Anf. 42	ANGELIKA BENGTTSSON (SD)	29
Anf. 43	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	29
Anf. 44	ANGELIKA BENGTTSSON (SD)	29
Anf. 45	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	29
<i>Det svenska biståndet till Gaza</i>		30
Anf. 46	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	30
Anf. 47	Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	30
Anf. 48	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	30
Anf. 49	Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	30
<i>Villkorat bistånd till Palestina</i>		31
Anf. 50	ANNA LASSES (C)	31
Anf. 51	Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	31
Anf. 52	ANNA LASSES (C)	31
Anf. 53	Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	32
<i>Regeringens arbete till stöd för israeliska och palestinska civila</i>		32
Anf. 54	RASMUS LING (MP)	32
Anf. 55	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	32
Anf. 56	RASMUS LING (MP)	32
Anf. 57	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	33
<i>Underhållet av kulturfastigheter</i>		33
Anf. 58	EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M)	33
Anf. 59	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	33
Anf. 60	EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M)	33
Anf. 61	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	33
<i>Skyddet av judiska personer och institutioner i Sverige</i>		34
Anf. 62	MAGNUS JACOBSSON (KD)	34
Anf. 63	Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	34
Anf. 64	MAGNUS JACOBSSON (KD)	34
Anf. 65	Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	34
<i>Översyn och stärkande av det humanitära biståndet till Palestina</i>		35
Anf. 66	JOAR FORSSELL (L)	35
Anf. 67	Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	35
Anf. 68	JOAR FORSSELL (L)	35
Anf. 69	Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	35
<i>Ett nytt Öresundsavtal</i>		36
Anf. 70	NIKLAS KARLSSON (S)	36

Anf. 71 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	36
Anf. 72 NIKLAS KARLSSON (S)	36
Anf. 73 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	37
<i>Stärkt samarbete med Israel inom forskning och handel</i>	37
Anf. 74 ERIC PALMQVIST (SD)	37
Anf. 75 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	37
Anf. 76 ERIC PALMQVIST (SD)	37
Anf. 77 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	37
<i>Statens engagemang för svenska världsarv</i>	38
Anf. 78 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C).....	38
Anf. 79 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	38
Anf. 80 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C).....	38
Anf. 81 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	38
<i>Kulturlivet och medlen till studieförbunden</i>	39
Anf. 82 AMANDA LIND (MP)	39
Anf. 83 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	39
Anf. 84 AMANDA LIND (MP)	39
Anf. 85 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	40
<i>Omprövning av det svenska biståndet till Palestina</i>	40
Anf. 86 STEFAN OLSSON (M)	40
Anf. 87 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	40
<i>Effekterna av EU-kommissionens skatteförslag</i>	41
Anf. 88 CECILIA ENGSTRÖM (KD).....	41
Anf. 89 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	41
<i>Strategi för psykisk hälsa och suicidprevention</i>	41
Anf. 90 ANNA VIKSTRÖM (S).....	41
Anf. 91 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	41
<i>Det svenska biståndet till UNRWA</i>	42
Anf. 92 YASMINE ERIKSSON (SD).....	42
Anf. 93 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	42
<i>Sveriges stöd till UWC Red Cross Nordic</i>	42
Anf. 94 CATARINA DEREMAR (C).....	42
Anf. 95 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	43
<i>Regeringens strategi mot terror och våld</i>	43
Anf. 96 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M).....	43
Anf. 97 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	43
<i>Fritidskortet och arbetet mot gängkriminalitet</i>	44
Anf. 98 DAN HOVSKÅR (KD).....	44
Anf. 99 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	44
<i>Det svenska humanitära biståndet till Palestina</i>	45
Anf. 100 OLLE THORELL (S).....	45
Anf. 101 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M).....	45
<i>Psykisk ohälsa hos barn och unga</i>	45
Anf. 102 LEONID YURKOVSKIY (SD)	45
Anf. 103 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	46
<i>Kartläggning av den ökade exporten till Rysslands närområde</i>	46
Anf. 104 AIDA BIRINXHIKU (S)	46
Anf. 105 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M).....	46
<i>IS-återvändares arbete med barn och unga</i>	47
Anf. 106 MONA OLIN (SD)	47

Prot. 2023/24:19
19 oktober

Anf. 107 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	47
<i>Nordiskt samarbete mot gängvåld</i>	47
Anf. 108 MALIN LARSSON (S).....	47
Anf. 109 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	48
§ 13 Bordläggning	48
§ 14 Anmälan om interpellationer	49
§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar	49
§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor	50
§ 17 Kammaren åtskildes kl. 15.11.	52